

MANUÁL SPÔSOBOV NA PODPORU AKTIVÍT ŽIAKOV ZŠ A ICH RODIČOV V CELKOVOM PROCESE VSTUPU ŽIAKA ZŠ DO SDV

Verzia dokumentu 1.0

November 2019

EURÓPSKA ÚNIA

Európsky sociálny fond
Európsky fond
regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ
PROGRAM
ĽUDSKÉ
ZDROJE

štátny inštitút
odborného
vzdelávania

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

centire

Národný projekt: Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP

Manuál spôsobov na podporu aktivít žiakov ZŠ a ich rodičov v celkovom procese vstupu žiaka ZŠ do SDV

Vydal: Centire s.r.o. a TRANSFER Slovensko spol. s r.o. pre Štátny inštitút odborného vzdelávania v rámci NP Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP.

Výstup odbornej činnosti v rámci aktivity 4.4.2, verzia dokumentu 1.0, Bratislava, november 2019, 60 strán (58 normostrán)

Text neprešiel jazykovou korektúrou.

Dôležitá správa pre osoby, ktoré nie sú oprávnené na prístup k tejto správe

Túto metodiku vypracovali spoločnosti **Centire s.r.o.** a **TRANSFER Slovensko spol. s r.o.** pre **Štátny inštitút odborného vzdelávania** (ďalej len „Klient“) na základe a za podmienok stanovených v Zmluve o poskytnutí služieb pre vykonanie diela „**Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP**“ zo dňa 23.07.2019 a bola vykonaná v súlade s pokynmi nášho Klienta, ktorý si ju objednal, na základe jeho zadania, a to výhradne v jeho prospech a pre jeho potrebu, a nemusí obsahovať všetky postupy, ktoré môžu byť považované za nevyhnutné inými osobami.

Spoločnosti Centire s.r.o. a TRANSFER Slovensko spol. s r.o. nepreberajú žiadnu zmluvnú či inú zodpovednosť a neručia za žiadne straty, škody, ani výdavky akejkoľvek povahy vzniknuté akýmkoľvek použitím tejto štúdie zo strany inej osoby.

Vážený pán Němec,

túto metodiku vypracovali spoločnosti Centire s.r.o. a TRANSFER Slovensko spol. s r.o. pre Štátny inštitút odborného vzdelávania na základe a za podmienok stanovených v Zmluve o poskytnutí služieb „Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP “ (ďalej len „Zmluva“) zo dňa 23.07.2019 a jej obsah je dôverný. Táto metodika bola spracovaná za účelom zvýšenia podpory Systému duálneho vzdelávania a zvýšenia miery zapojenia jej aktérov s cieľom navýšenia počtu žiakov v duálnom systéme.

Metodika nezohľadňuje udalosti a okolnosti, ku ktorým mohlo dôjsť po dátume odovzdania, resp. informácie, ktoré mohli byť obdržané po dátume odovzdania, ktorým je 29. november 2019. Spoločnosti Centire s.r.o. a TRANSFER Slovensko spol. s r.o. nepreberajú žiadnu zmluvnú či inú zodpovednosť a neručia za žiadne straty, škody, ani výdavky akejkoľvek povahy vzniknuté akýmkoľvek použitím tejto štúdie zo strany inej osoby.

S úctou,

Renáta Kiselicová

Centire s.r.o.

Juraj Dúbrava

TRANSFER Slovensko spol. s r.o.

Obsah

Zoznam skratiek.....	6
1. Podpora v systéme kariérového poradenstva a v legislatíve pre vstup žiaka do SDV	7
1.1. Systémová podpora a zmeny v kariérovom poradenstve v systéme regionálneho školstva od 1. 9. 2019, z koncepcia kariérového poradenstva MŠVVaŠ SR.....	7
1.2. Legislatívna podpora	8
2. Sprevádzanie žiakov v rozhodovaní pre systém duálneho vzdelávania od 6. ročníka základnej školy.....	12
2.1. Kto všetko a ako môže žiakom sprostredkovať praktickú skúsenosť zo sveta práce.....	12
2.2. Ako dostať „svet do školy alebo školu do sveta“	12
3. Sprevádzanie žiaka 9. ročníka a jeho rodiča alebo zákonného zástupcu do systému duálneho vzdelávania	20
3.1. Práca so žiakmi 9. ročníka pri vstupe do SDV v časovej postupnosti	20
Rodič v systéme duálneho vzdelávania	20
Žiak v systéme duálneho vzdelávania	22
3.2. Prípravná hodina žiakov pre aktivity Centra orientácie	31
3.3. Uzatvorenie učebnej zmluvy	33
4. Ako prilákať rodičov do škôl - inovatívne metódy.....	37
4.1. Stará a nová paradigma spolupráce školy s rodičmi /rodinami	37
4.2. Päť stupňov posilňovania rodín a spolupráce so školou (Vargas Roberto, 2017)	38
4.3. Kľúčové bariéry zaangažovanosti rodičov	39
4.4. Kľúčové zručnosti rodičov v spolupráci so školou	40
4.5. Inovatívne prístupy práce s rodičmi pri podpore kariérového vývinu žiakov	40
4.6. Motivačný rozhovor – fázy zmeny postoja rodiča/rodiny v súvislosti so vstupom žiaka do SDV	45
5. Metódy práce s rodičmi – príklady dobrej praxe	48
5.1. Nezisková organizácia „Triedy plné budúcnosti“ a jej činnosť.....	48
5.2. Združenie Orava pre demokraciu.....	48
5.3. Cirkevná základná škola Narnia - príklady dobrej spolupráce s rodičmi	49
5.4. Súkromná základná škola a jej ŽUR-ka s rodičmi.....	50
Zdroje	51
Prílohy.....	53
Príloha č. 1 Informovaný súhlas zákonného zástupcu - príklad	53
Príloha č. 2 Vyhodnotenie dotazníka o štýloch poznávania.....	55

Zoznam skratiek

CPPPPaP – Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie

DP – dual point

MŠ – materská škola

MŠVVaŠ – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

OŠ OÚ – odbor školstva, okresný úrad

SDV – systém duálneho vzdelávanie

SOŠ – stredná odborná škola

SŠ – stredná škola

ŠVS – školské výpočtové stredisko

VP/KP – výchovný poradca / kariérový poradca

ZŠ – základná škola

1. Podpora v systéme kariérového poradenstva a v legislatíve pre vstup žiaka do SDV

1.1. Systémová podpora a zmeny v kariérovom poradenstve v systéme regionálneho školstva od 1. 9. 2019, z koncepcia kariérového poradenstva MŠVVaŠ SR

Zákon č. 209/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave, ktorý článkom V. mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov prináša o. i. s účinnosťou od 1. 9. 2019 nasledujúce úpravy v oblasti kariérového poradenstva.

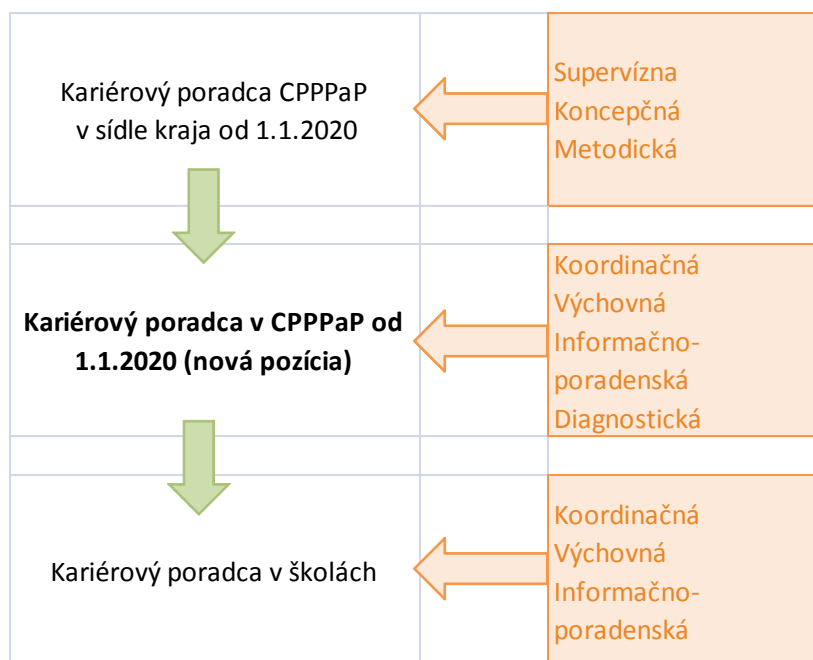
Podľa § 131 ods. 5 školského zákona sa vymedzuje činnosti kariérového poradenstva ako samostatné činnosti v rámci činností psychologického a výchovného poradenstva (v širšom slova zmysle). Ide o diagnostickú činnosť, výchovnú činnosť, poradenskú a informačnú činnosť a koordinačnú činnosť.

Uvedenou právnou úpravou sa výkon jednotlivých činností kariérového poradenstva inštitucionálne prerozdeľuje tak, aby ich výkon, aj s ohľadom na aktuálne personálne kapacity v školách a školských zariadeniach, v súhrne čo najkomplexnejšie a najefektívnejšie smeroval k splneniu cieľa kariérového poradenstva.

Na základe § 135a ods. 1 a 2 školského zákona sa bude činnosť kariérového poradenstva zameriavať v rámci škôl a školských zariadení (materská škola, základná škola, gymnázium, stredná odborná škola, stredná športová škola, škola umeleckého priemyslu, konzervatórium, školský internát, diagnostické centrum, reedukačné centrum, liečebno-výchovné sanatórium) na výkon výchovnej, poradenskej a informačnej činnosti.”

Kariérové poradenstvo bolo posilnené vytvorením 79 pracovných pozícií kariérových poradcov v systéme Výchovného poradenstva a prevencie v jednotlivých okresoch, ktoré by mohli spolu s duál pointami a centrom orientácie vytvoriť väčšiu informovanosť a podporu kariérového vývinu žiakov najmä v základných školách. 8 posilnených pozícií kariérových poradcov v sídle kraja bolo vytvorených hlavne na komunikáciu so zamestnávateľmi a supervíziu okresných alebo lokálnych kariérových poradcov v Centrách psychologicko-pedagogického poradenstva a prevencie.

Obrázok 1 Rozloženie jednotlivých zložiek systému kariérového poradenstva¹

Zákon vytvára predpoklady a zodpovednostné vzťahy pre efektívne prerozdelenie výkonu kompetencií medzi uvedené subjekty zapojené do kariérového poradenstva, ako sú škola, CPPPaP, predpokladá sa určitá miera synergie a samoregulácie a teda určité kompetencie môžu byť vykonávané aj inými subjektmi.

1.2. Legislatívna podpora

Zo Zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov:

V zmysle zákona sa bude činnosť kariérového poradenstva zameriavať v rámci škôl a školských na výkon výchovnej, poradenskej a informačnej činnosti. Ťažisko výkonu diagnostickej činnosti ako aj koordinačnej činnosti (predovšetkým výmena informácií o trhu práce) bude v rámci centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (CPPPaP). Tieto centrá budú taktiež metodicky usmerňovať výkon kariérového poradenstva v školách a školských zariadeniach v jeho územnej pôsobnosti. Súčasťou kariérového poradenstva v centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v sídle kraja je aj konceptné, metodické a koordinačné usmerňovanie kariérového poradenstva v centrách pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v jeho územnej pôsobnosti. Na vyššie uvedené inštitucionálne rozdelenie kompetencií výkonu kariérového poradenstva nadväzuje zákon č. 138/2019 Z. z. o pedagogických a odborných zamestnancoch a o

¹ Grafické znázornenie Konceptie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR: Zmeny v kariérovom poradenstve v systéme regionálneho školstva od 1.9.2019 <https://www.minedu.sk/zmeny-v-karierovom-poradenstve-v-systeme-regionalneho-skolstva-od-192019/>

zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý určuje jednotlivé kategórie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov zodpovedných za jeho výkon.

Zo Zákona č. 138/2019 Z. z. o pedagogických a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov:

Kariérový poradca (§ 26)

(1) Kariérový poradca v školskom zariadení výchovného poradenstva a prevencie v rámci zosúladovania kariérového vývinu žiaka s individuálnymi predpokladmi a záujmami žiaka najmä

- a) vykonáva diagnostickú činnosť predpokladov a záujmov žiaka,
- b) koordinuje poskytovanie a výmenu informácií medzi žiakmi, zákonnými zástupcami, strednými školami a vysokými školami o potrebách trhu práce,
- c) poskytuje informačnú a konzultačnú činnosť, individuálne a skupinové kariérové poradenstvo pre žiakov a ich zákonných zástupcov,
- d) metodicky usmerňuje činnosť kariérového poradenstva v školách a školských zariadeniach,
- e) spolupracuje s inštitúciami koordinácie odborného vzdelávania a prípravy,²³ zamestnávateľmi, strednými školami na území samosprávneho kraja a s vysokými školami.

(2) Ak ide o kariérového poradcu školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie v sídle kraja, okrem činností podľa odseku 1, vykonáva koncepčné, metodické a supervízne činnosti vo vzťahu k výkonu kariérového poradenstva v školách a školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie na území príslušného kraja a podieľa sa na vzdelávaní v oblasti kariérového poradenstva.

Špecializované činnosti (§36)

(3) Riaditeľ môže vo vnútornom predpise určiť kariérovú pozíciu školský poradca, ktorý vykonáva špecializované činnosti v kariérových pozíciách podľa odseku 1 písm. i) až k). (i) výchovný poradca, j) kariérový poradca, k) školský koordinátor vo výchove a vzdelávaní.

Z Nariadenia vlády č. 201/2019 o priamej výchovno-vzdelávacej činnosti:

Základný úväzok výchovného poradcu, základný úväzok kariérového poradcu a základný úväzok školského poradcu (§ 5)

(1) Do základného úväzku výchovného poradcu a školského poradcu sa započítavajú všetci žiaci školy, ak činnosti výchovného poradenstva a kariérového poradenstva poskytuje len výchovný poradca alebo len školský poradca.

(2) Do základného úväzku výchovného poradcu a kariérového poradcu sa započítava jedna polovica celkového počtu žiakov školy, ak je v škole ustanovený jeden výchovný poradca a jeden kariérový poradca.

(3) Do základného úväzku výchovného poradcu sa započítava

- a) počet žiakov školy, ktorým poskytuje výchovné poradenstvo a kariérové poradenstvo, ak sú v škole ustanovení najmenej dvaja výchovní poradcovia a nie je ustanovený kariérový poradca, alebo
- b) jedna polovica počtu žiakov podľa písmena a), ak sú v škole ustanovení najmenej dvaja výchovní poradcovia a je ustanovený kariérový poradca.

(4) Do základného úväzku kariérového poradcu sa započítava jedna polovica počtu žiakov školy, ktorým poskytuje kariérové poradenstvo, ak sú v škole ustanovení najmenej dvaja kariéroví poradcovia.

Z pedagogicko - organizačných pokynov na šk. rok 2019/2020

Výchovné a kariérové poradenstvo

Podporovať zvyšovanie odborných kompetencií výchovného poradcu prostredníctvom vzdelávania účasťou na národných projektoch, odborných seminároch a konferenciách, činnosťou v stavovských organizáciách a pod.

Výchovným poradcom sa odporúča využívať vo svojej práci informačný systém KomposyT dostupný na www.komposyt.sk.

K profesijnej orientácii žiakov ZŠ sa odporúča nadväzovať a prehĺbovať spoluprácu a väzby medzi ZŠ, SOŠ a zamestnávateľmi, venovať osobitnú pozornosť približovaniu možností systému duálneho vzdelávania a ostatných foriem odborného vzdelávania a prípravy v technických odboroch vzdelávania žiakom a ich zákonným zástupcom.

Výchovným poradcom ZŠ sa odporúča využívať informácie o aktuálnej ponuke učebných miest pre nasledujúci školský rok v systéme duálneho vzdelávania zverejnenej na www.potrebyovp.sk a www.dualnysystem.sk.

Výchovným poradcom a kariérovým poradcom sa odporúča využívať materiály zverejnené na <http://www.minedu.sk/vychovne-psychologicke-a-specialnopedagogicke-poradenstvo/>

ŠVS poskytujú spracované informácie z prechodu žiakov zo ZŠ na SŠ pre výchovných poradcov, ZŠ, SŠ, OŠ OÚ, CPPP aP, zriaďovateľov a ďalšie organizácie v školstve. Súčasne sa tieto informácie zverejňujú na www.svs.edu.sk. Ide o informácie týkajúce sa možností štúdia na SŠ – plány, záujem, naplnenosť, informácie o kritériách prijímania na jednotlivé SŠ, informácie z Testovania žiakov deviatych a piatich ročníkov ZŠ a maturít.

Preukázateľne zaznamenávať výsledky monitorovania zameraného na zisťovanie hodnotovej orientácie žiakov a prijímať k prípadným negatívnym zisteniam adekvátne opatrenia, vrátane kontroly ich plnenia.

Výchovným poradcom ZŠ sa odporúča zapojiť sa so žiakmi do celoslovenského podujatia v dňoch 5. – 6. novembra na výstavisku Agrokomplex Nitra v rámci výstavy Mladý tvorca 2019, Skills Slovakia a Medzinárodného veľtrhu cvičných firiem 2019. Uvedené podujatia tematicky podporujú propagáciu a prezentáciu remesiel prostredníctvom inovatívnych ukážok a súťaží praktických zručností žiakov, ďalej finančnú gramotnosť a podnikateľské vzdelávanie.

Znižovanie informačnej nerovnosti

Pre záujemcov o štúdium na SŠ zverejňuje MŠVVaŠ SR informácie o aktuálnom stave a trendoch vývoja nezamestnanosti absolventov SŠ na www.minedu.sk v menu Regionálne školstvo – Výchova a vzdelávanie v stredných školách. Detailnejšie analýzy nezamestnanosti absolventov SŠ sú dostupné na www.cvtisr.sk v časti Školstvo/Regionálne školstvo. Problematika nezamestnanosti je analyzovaná na viacerých úrovniach, od agregovanej úrovne druhu školy, regiónu až po jednotlivé školy a odbory vzdelávania.

Súhrnné informácie o možnostiach štúdia na SŠ v nasledujúcom školskom roku prináša pravidelne aktualizovaný súbor publikácií: „Ako na stredné školy?“ zverejnený na www.cvtisr.sk v časti Školstvo/Regionálne školstvo.

Portál „Mapa regionálneho školstva“ na adrese <http://mapaskol.iedu.sk> ponúka záujemcom o štúdium a ich zákonným zástupcom informácie, ktoré im môžu pomôcť v rozhodovaní sa pri výbere školy.

Školy a školské zariadenia sú povinné zabezpečiť, aby bol informovaný súhlas zákonného zástupcu získavaný preukázateľne, prijateľnou formou, s primeraným poučením a poskytnutím nevyhnutných informácií zrozumiteľným spôsobom s prihliadnutím na konkrétnu situáciu vo výchovno-vzdelávacom procese, na ktorú sa takýto súhlas vyžaduje. Je potrebné dbať na to, aby bol informovaný súhlas zákonného zástupcu získaný za každých okolností ako platný prejav jeho vôle vykonaný slobodne, vážne, zrozumiteľne a určito. Príklad informovaného súhlasu zákonného zástupcu je možné nájsť v prílohe č. 1 tohto dokumentu.

2. Sprevádzanie žiakov v rozhodovaní pre systém duálneho vzdelávania od 6. ročníka základnej školy

2.1. Kto všetko a ako môže žiakom sprostredkovať praktickú skúsenosť zo sveta práce

Veľkou výzvou pre všetky základné školy v podpore kariérového vývinu žiaka a v podpore profesijnej orientácie je sprostredkovanie čo najviac praktických skúseností so svetom práce a okolitým životom. Na základe skúseností a spätnej väzby od učiteľov je známe, že učitelia a aj rodičia sa sťažujú, že ak žiaci idú na exkurzie. Vyučovaci obsah je pre deti často abstraktný a nevedia si ho spojiť s reálnym využitím. Nestačí sa len naučiť učivo na testy, ktoré žiak aj tak zabudne a nevie ho v praxi využiť a zamestnávateľia sa sťažujú, že žiaci prichádzajú nedostatočne pripravení pre prax a rôzne praktické činnosti a zručnosti, ktoré sa bežne vyžadujú v každej práci. Zdá sa, že je dôležité, aby školy využívali čo najširšiu podporu jednotlivcov a inštitúcií, ktoré im umožnia prepojiť vyučovaci obsah so svetom práce a vedieť sa lepšie vo svete práce orientovať. Veľkou výzvou pritom ostáva ako prepojiť abstraktné zručnosti s reálnym využitím – alebo naopak – ako reálne využitie niektorých základných polytechnických zručností dokáže žiakov naučiť potrebné teoretické vedomosti ako súčasť určitých pracovných úkonov.

Základné školy postupujú pri svojom vyučovaní podľa štátneho vzdelávacieho programu, ktorý si školy upravujú do školských vzdelávacích programov. Štátny, alebo školský vzdelávaci program sa delí na oblasti vzdelávania, v ktorých sú školské predmety a vyučovanie v nich spočíva na výkonových a obsahových štandardoch. Výkonové štandardy vyjadrujú, čo by mal žiak vedieť urobiť a obsahové štandardy sú obsahom, akou cestou k tomu, aby to dokázal. Uvádžame niekoľko z nich v kľúčových vzdelávacích oblastiach a školských predmetoch pre podnietenie polytechnickej výchovy – predmetov: biológie, fyziky, chémie a techniky. Štandardy sú v tabuľkách a po nich uvádzame námety na využitie v oblasti kariérovej podpory žiakov a špecificky na systém duálneho vzdelávania. Sú to len námety pre učiteľov, ak chcú vyučovaci obsah prepojiť so svetom práce, ale najmä pre ľudí z praxe vstupujúcich do prostredia školy alebo vítajúcich žiakov vo svete práce, či už ide o exkurzie, návštevy škôl, rôzne burzy práce, remeselné trhy v škole, zamestnávateľské veľtrhy (v škole alebo mimo školy), či výstavy rôznych firiem a ich dielní alebo oddelení. V kapitole číslo 4 uvádzame inovatívnu spoluprácu školy s rodičmi, ktorí môžu byť významným informačným zdrojom o svete práce pre žiakov.

Využiť možno rodičov, inštruktorov z firiem s duálnym systémom vzdelávania a dobrovoľníkov, bývalých žiakov a podobne.

2.2. Ako dostať „svet do školy alebo školu do sveta“

Uvádžame výber z výkonových a obsahových štandardov záväzného učiva žiakov 6. – 9. ročníka základnej školy s námetmi na prepojenie tohto učiva so svetom práce. Výkonové a obsahové štandardy sú zo štyroch predmetov: biológia, fyzika, chémia a technika, ale dajú sa aplikovať aj na iné vhodné predmety vyučované v škole. Tieto predmety môžu podnietiť polytechnickú výchovu žiakov.

Námety môže využiť učiteľ priamo na vyučovacej hodine, no ešte lepšie je ponúknuť tieto štandardy zamestnancom firiem, inštruktorom pri exkurziách, rodičom, ktorí vstupujú do školy, aby okrem prezentácií o povolaniach a zamestnávateľoch vkladali aj praktické príklady využitia učiva z praxe. Neuvažujeme príklady povolání, len príklady firiem. Pri práci si každý prispôsobí a nájde povolania, ktoré sú žiakom v okolí najbližšie.

Praktický príklad:

Ak rodič, zamestnanec alebo bývalý žiak z firmy, ktorá vyrába alebo pracuje s plastami, vstupuje do triedy, alebo sprevádza žiakov vo firme – po konzultácii s učiteľom môže žiakom dať nejaké príklady vzorcov z chémie, aby im viac priblížil ich využitie. Žiaci si takýmto spôsobom nielen upevnia učivo, ale spoznajú aj jeho význam a praktické využitie daného učiva.

Učiteľ alebo výchovný /kariérový či školský poradca by mal podnietiť ľudí z praxe, aby pomohli žiakom skúsiť si využitie učiva v praxi.

Vzdelávacia oblasť: ČLOVEK A PRÍRODA

8. ročník biológia

Životné prostredie organizmov a človeka

Výkonový štandard	Obsahový štandard
- Monitorovať znečistenie ovzdušia, vody, pôdy v okolí školy a bydliska	<ul style="list-style-type: none"> ○ Priemysel, doprava, energetika ○ Poľnohospodárstvo ○ Odpad, skládky, spaľovanie, recyklácia ○ Obnoviteľné zdroje energie

Prepojenie s okolitým svetom práce:

- Zistiť aké priemyselné firmy sú v najbližšom okolí žiakov a aké pracovné pozície ponúkajú; pozvať z personálneho oddelenia alebo z oddelenia rozvoja ľudských zdrojov pracovníka, ktorý vysvetlí pozície a nároky na ne.
- Podobne možno postupovať aj v sektore poľnohospodárstvo a v doprave.
- Priblížiť žiakom odpadové hospodárstvo a pracovné pozície v ňom.

9. ročník biológia

Neživá príroda a jej poznávanie

Výkonový štandard	Obsahový štandard
- Vyhľadať informácie o praktickom využití minerálov a hornín a ich výskyt na Slovensku	<ul style="list-style-type: none"> ○ Nerastné suroviny, rudy, nerudy ○ Geologické procesy vnútorné, vonkajšie

Prepojenie s okolitým svetom práce:

- Povolania v oblasti geológie v regióne.
- Ťažba, baníctvo v regióne.

6. ročník fyzika

Skúmanie vlastností kvapalín, plynov, tuhých látok a telies

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> - Zaznamenať namerané údaje správnym zápisom 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Meranie objemu kvapalného telesa odmerným valcom, kalibrácia ○ Využitie vlastností plynov ○ Hmotnosť, značka m, jednotky hmotnosti g, kg, ○ Objem tuhých telies, jednotky objemu cm³, dm³, m³, určenie objemu pravidelných telies (kocka, kváder) výpočtom, určenie objemu

Prepojenie s okolitým svetom práce:

- Špedičné firmy v regióne a nakladanie tovaru / krabíc do auta – výpočet objemu veľkosť návesu auta, množstvo krabíc, ktoré je možné naložiť.
- Hmotnosť špedičného auta – veľkokapacitné váhy alebo vyrátať váhu naloženého tovaru.
- Systém „JIT“ („just in time“), dovoz dielov priamo vo chvíli, keď je to potrebné pre danú časť výroby.

7. ročník fyzika

Teplo

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> - Opísať šírenie tepla vedením, prúdením, žiarením 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Tepelné vodiče a tepelné izolanty ○ Odovzdávanie a prijímanie tepla telesom, kalorimeter

Prepojenie s okolitým svetom práce:

- Teplárne v regióne a spôsoby vykurovania daného regiónu
- Vykurovacie kotle (viac emisné, menej emisné)
- Výrobcovia kotlov a tepelných čerpadiel
- Ventily na radiátory, typy a ich výrobcovia

Svetlo a elektrina

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none">- Porovnať zdroje svetla – slnko a žiarovku z hľadiska šírenia svetelných lúčov- Znázorniť obraz predmetu vytvorený spojkou a rozptylkou	<ul style="list-style-type: none">○ zdroj svetla, slnko a žiarovka ako zdroje svetla○ zobrazovanie šošovkami, optické prístroje – lupa, fotoaparát

Prepojenie s okolitým svetom práce:

- Najväčší výrobca žiaroviek na Slovensku (firma Osram Nové Zámky, FEIM – Sk veľkoobchod s Led žiarovkami– ako funguje veľkoobchod)
- Katalóg elektrotechnických a iných firiem: <https://katalog.centrum.sk/list/priemysel-a-polnohospodarstvo>
- Najväčší výrobca Samsung Galanta a Samsung Poprad, malé firmy v danom regióne
- Rozlišovanie: biela a čierna elektrotechnika (predajne v nákupných centrách), povolanie predajcu elektrotechniky

7. ročník chémia

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none">- Realizovať postupy na oddeľovanie zložiek zmesí podľa návodu (usadzovaním, odparovaním, filtráciou, kryštalizáciou)	<ul style="list-style-type: none">○ Kryštalizácia, filtrácia, destilácia○ Spôsoby oddeľovania zložiek zmesí: odparovanie, usadzovanie○ Úprava pitnej vody čistenie odpadových vôd

Prepojenie s okolitým svetom práce:

- Výroba filtrov (oleje do automobilov, filtrov na vodu, filtrov do elektrotechnických zariadení) v danom regióne a povolania v týchto firmách
- Ako vyrobiť veľký kryštál cukru: <https://svetelektro.com/clanky/ako-vyrobiť-velky-krystal-cukru-353.html>
- Výroba usadzovaním: optické vlákna, výroba hliníka
- Zabránenie usadzovania vodného kameňa firma Marlus Nitra (stop kalk výrobky) a odpovede na zaujímavé otázky na web stránke, ako napríklad, či je potrebné filtrovať vodu v studni a pod.: <https://www.stopkalk.sk/co-je-stop-kalk>

Premeny látok

Výkonový štandard	Obsahový štandard
- Uskutočniť pokusy na meranie tepelných zmien pri chemických reakciách	<ul style="list-style-type: none">○ Požiar○ Hasenie látok

Prepojenie s okolitým svetom práce:

- Hasičský a záchranný HaZZ - zistiť, či je v danom okrese riaditeľstvo a aké povolania poskytuje a aké sú podmienky uchádzania sa o povolanie profesionála v HaZZ

8. ročník chémiá

Výkonový štandard	Obsahový štandard
- Rozlíšiť pojmy chemický prvok a chemická zlúčenina	<ul style="list-style-type: none">○ Symbolické vyjadrenie zloženia látok (značky a vzorce)

Prepojenie s okolitým svetom práce:

- Najväčšie chemické firmy po celom Slovensku: Slovnaft a.s. Bratislava, Continental Matador Rubber, s.r.o. Púchov, Duslo, a.s., Šaľa, Plastic Omnium Auto Inergy Slovakia, s.r.o. Lozorno, Fortschem, a.s. Nováky, BASF Slovensko, s.r.o. Bratislava, Magna Slovteca, s.r.o., Nové Mesto nad Váhom, de Miclén/GSK Levice, Enviral,s.s., Leopoldov, Meroco, a.s.,Leopoldov, Chemosvit Folie, a.s., Svit, Nexia Fibers, a.s., Humenné, Jasoplastic-SK, s.r.o. Matúškovo, SaarGummi Slovakia, s.r.o., Dolné Vestenice, okres Prievidza.

Zlúčeniny uhlíka

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none">- Charakterizovať význam plastov, syntetických vlákien, čistiacich a pracích prostriedkov- Rozlíšiť uhľovodíky a deriváty uhľovodíkov	<ul style="list-style-type: none">○ Vlastnosti a použitie polymérov, polymerizácia (polyetylén)○ Uhľovodíky ako palivo○ Deriváty uhľovodíkov (kyselina octová, metanol, etanol, acetón)

Prepojenie s okolitým svetom práce:

- Obnoviteľné a neobnoviteľné zdroje energie, energetický priemysel v regióne.
- Recyklačná jednotka OMV ReOil vyrába syntetickú ropu z použitých plastov (OMW Schwechat, Rakúsko) – princíp tzv. cirkulárnej ekonomiky.
- <https://www.etrend.sk/rebricky-firiem/najvacsie-energeticke-a-vodohospodarske-podniky.html> - najväčšie energetické a vodohospodárskej podniky a spracovatelia odpadov

9. ročník Občianska náuka

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> - Zdôvodniť opodstatnenosť vzdelania a vzdelávania ako hodnoty, vytvoriť schému školského systému SR - Orientovať sa pri výbere povolania v rôznych zdrojoch informácií, prezentovať plán budovania svojej kariéry 	<ul style="list-style-type: none"> o Vzdelanie ako hodnota voľba povolania spôsobilosť na povolanie profesijná orientácia

Prepojenie s okolitým svetom práce:

- o Emiero online test: <http://www.emiero.sk/test>
- o Jednotlivé odvetvia národného hospodárstva so zakomponovanými otázkami záujmu (v češtine): www.startnatrhprace.cz
- o Test rozlišovania zamerania záujmu (online Riasec): <https://test-osobnosti.riasec.sk/2015/08/na-aku-pracu-sa-hodim/>
- o Interaktívna stránka pre žiaka pri rozhodovaní, podnecovanie žiakov k aktivite o svojom povolaní, organizovanie živých aktivít profesijnej orientácie: <https://www.talenthub.sk/nevies-sa-rozhodnut/>

Pozn: Toto učivo je prínosnejšie pre žiakov, ak sa zaradí na konci 7. ročníka / začiatok 8. ročníka

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> - Rozlíšiť pojmy ekonómia a ekonomika - Konkretizovať na príkladoch spôsoby riešenie troch základných ekonomických otázok - Uviesť základné rozdiely medzi trhovou, príkazovou a zmiešanou ekonomikou - Demonštrovať vzťahy medzi kupujúcimi a predávajúcimi na trhu - Simulovať postup pri reklamacii tovarov alebo služieb 	<ul style="list-style-type: none"> o ekonómia a ekonomika, základné ekonomické otázky, typy ekonomík trh o trhový mechanizmus, základné formy podnikania, spotreba, spotrebiteľ, ochrana spotrebiteľa

Prepojenie s okolitým svetom práce:

- o <https://www.firma.jaslovensko.sk/o-programe/podmienky-zapojenia/> Junior achievement ponúka program vytvárania fiktívnych /cvičných firiem v školách za poplatok 30 EUR/škola. Žiaci môžu založiť jednu alebo viacero firiem v školských triedach – vyskúšať si celý proces – od business/podnikateľského plánu, založenia firmy a jej fungovania.

7. ročník Technika

Technické materiály a pracovné postupy ich spracovania

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> - Orientovať sa v pracovných činnostiach vybraných profesií 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Trh práce – povolanie ľudí, druhy pracovísk, pracovných prostriedkov, pracovných objektov, charakter a druhy pracovných činností, kvalifikačné, zdravotné a osobnostné požiadavky, rovnosť príležitostí na trhu práce ○ Možnosti vzdelávania – náplň učebných a študijných odborov, prijímacie skúšky, informácie a poradenské služby ○ Zamestnanie – pracovné príležitosti v obci (regióne), spôsoby hľadania zamestnania, písanie životopisu, motivačného listu, pohovor u zamestnávateľa, problémy nezamestnanosti, úrady práce, práva a povinnosti zamestnancov a zamestnávateľov

Prepojenie s okolitým svetom práce:

- Vyhľadávanie stredných škôl na portáloch Vyšších územných celkov (školské odbory)
- Lokálni zamestnávateľia a profesie / povolania

8. ročník Technická tvorba

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> - Vytvoriť technickú dokumentáciu k vlastnému jednoduchému výrobku v elektronickej podobe, - Vytvoriť reklamný leták s cenovou ponukou na predaj vlastného výrobku, - Navrhnuť vlastný výrobok - Zrealizovať na svojom výrobku pracovné postupy ručného obrábania materiálov s využitím zapájania elektrických obvodov, - Vypracovať projekt vlastného jednoduchého kombinovaného výrobku. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Konštruktér, technológ, konštruovanie, technológia výroby, návrh a tvorba technickej dokumentácie, dizajn marketing, PC, kresliace programy ○ Výrobky: stolový ventilátor na solárny pohon; solárne osvetlenie záhradného chodníka; ochrana bytu/domu – pohybový snímač so zvukovým signálom; štedrovečerný stolový blikajúci (LED) stromček ○ z nefunkčného „mobilu“ autíčko; netradičný šach a pod.

Prepojenie s okolitým svetom práce:

- Nájsť zamestnávateľa alebo strednú odbornú školu, kde by bolo možné vytvoriť reálny výrobok podľa technickej dokumentácie s moderným strojovým vybavením, konštrukcia takéhoto výrobku alebo polotovaru v škole pod vedením skúseného zamestnanca firmy

9. ročník

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none">- Zdôvodniť opodstatnenosť vzdelania a vzdelávania ako hodnoty, vytvoríť schému školského systému SR- Orientovať sa pri výbere povolania v rôznych zdrojoch informácií,- Prezentovať plán budovania svojej kariéry	<ul style="list-style-type: none">○ Vzdelanie ako hodnota voľba povolania spôsobilosť na povolanie profesijná orientácia

Prepojenie s okolitým svetom práce:

- Ponuka rôznych zdrojov: www.potrebyovp.sk, www.trendyprace.sk, www.istp.sk,
- Plán budovania kariéry najskôr pripraviť na členoch rodiny
- Plán budovania kariéry predstaviť na zamestnancoch z rôznych firiem daného regiónu

3. Spreádzanie žiaka 9. ročníka a jeho rodiča alebo zákonného zástupcu do systému duálneho vzdelávania

3.1. Práca so žiakmi 9. ročníka pri vstupe do SDV v časovej postupnosti

Vstup žiaka do duálneho vzdelávania je časovo definovaný legislatívou a na stránke MŠVVaŠ uvedený nasledovný manuál:

Rodič v systéme duálneho vzdelávania

Manuál – ako pripraviť svoje dieťa na duálne vzdelávanie²

P. č.	Úloha	Vykoná	Termín
1.	Konzultácia rodičov s výchovnými poradcami a vedením základnej školy o možnostiach dieťaťa študovať v technických odboroch vzdelávania	rodič	september
2.	Navštíviť webové sídlo príslušnej stavovskej organizácie alebo profesijnej organizácie a oboznámiť sa s ponukou odborov vzdelávania a „certifikovaných“ pracovísk praktického vyučovania zamestnávateľov pre systém duálneho vzdelávania	rodič / žiak	október
3.	Výber príslušného odboru vzdelávania	rodič / žiak	október - november
4.	Získanie žiakov do systému duálneho vzdelávania a vydanie potvrdenia o OVP žiaka v systéme duálneho vzdelávania	zamestnávateľ, škola rodič / žiak	január - marec
4.1	<i>Osloviť príslušnú strednú odbornú školu o poskytnutí informácie, či má uzavretú zmluvu o duálnom vzdelávaní so zamestnávateľmi</i>	rodič	január
4.2	<i>Po odporúčaní zo strany SOŠ následné konzultácie s vybraným zamestnávateľom, oboznámenie sa s prostredím a podmienkami vo firme</i>	rodič / žiak	február
4.3	<i>Po prejavení súhlasu rodičov a žiakov a úspešnom pohovore so zamestnávateľom, vydanie potvrdenia o OVP žiaka v systéme duálneho vzdelávania</i>	zamestnávateľ	marec
4.4	<i>Priloženie potvrdenia o OVP žiaka v systéme duálneho vzdelávania príslušnej SOŠ</i>	rodič	do dátumu stanoveného v podmienkach – apríl
5.	Podanie prihlášky na strednú odbornú školu	rodič / žiak	do februára 2019 talentové do apríla ostatné

² Zdroj: <https://www.minedu.sk/rodic-v-systeme-dualneho-vzdelavania/>

6.	Prijímacie konanie	žiak	marec-apríl talentové. máj ostatné. jún na nenaplnené miesta.
7.	Reakcia na výzvu zamestnávateľa na plnoletého žiaka, alebo neplnoletého žiaka a jeho zákonného zástupcu na uzatvorenie učebnej zmluvy	rodič / žiak	september
8.	Uzatvorenie učebnej zmluvy so žiakom/zákonným zástupcom	rodič / žiak	do 15. 9.
9.	Nástup žiaka do systému duálneho vzdelávania	žiak	2. 9.

Od školského roku 2015/2016 majú žiaci stredných odborných škôl na Slovensku možnosť vzdelávať sa v systéme duálneho vzdelávania, s cieľom zvýšenia ich uplatniteľnosti na trhu práce. Toto umožňuje zákon č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý bol **dňa 14. júna 2018 novelizovaný**. Medzi významné úpravy patrí najmä:

- o predĺženie obdobia na podpis učebnej zmluvy do 15. septembra príslušného školského roka, v ktorom žiak nastúpil do prvého ročníka;
- o možnosť podpisu učebnej zmluvy až do 31. januára príslušného školského roka, ak sa nenaplnil počet žiakov, ktorým bude zamestnávateľ poskytovať praktické vyučovanie;
- o možnosť zriadenia pracoviska praktického vyučovania viacerými zamestnávateľmi predovšetkým malými a strednými podnikmi;
- o **zrušenie horného limitu** odmeny pre žiaka za každú hodinu vykonanej produktívnej práce;
- o **odstránenie krátenia mzdového normatívu stredným odborným školám**;
- o zníženie administratívnej záťaže pri overovaní spôsobilosti zamestnávateľov poskytovať praktické vyučovanie v systéme duálneho vzdelávania;
- o zvýšenie podielu výkonu praktického vyučovania u iného zamestnávateľa alebo v dielni, ktorý pôsobí v systéme duálneho vzdelávania;
- o zmena systému pri určovaní počtu tried prvého ročníka stredných škôl pre prijímacie konanie, ktoré už nebude určovať zastupiteľstvo samosprávneho kraja;
- o ustanovenie pozície hlavného inštruktora ktorý môže viesť počas praktického vyučovania rovnaký počet žiakov ako majster odbornej výchovy a koordinovať činnosť viacerých inštruktorov;

- o podniková škola, v ktorej zamestnávateľ pripravuje budúcu pracovnú silu aj pre iných zamestnávateľov, je vyňatá z procesu určovania počtu žiakov prvého ročníka stredných škôl samosprávnym krajom.³

Žiak v systéme duálneho vzdelávania

Ideálna predstava práce so žiakmi 9. ročníkov v období od začiatku školského roku do podania prihlášok na SŠ

Formy práce so žiakom rozdeľujeme na **individuálne, skupinové a hromadné**.

Individuálna práca so žiakom

Pre zaistenie možnosti **individuálnej poradenskej práce** v školskom prostredí v oblasti možnosti zapojenia do systému duálneho vzdelávania je nutné zaistiť v prvom rade zodpovedajúce podmienky v týchto oblastiach:

- o materiálne potreby pre samotnú prácu – najlepšie samostatná miestnosť s útulným výzorom, ktorú nezdieľa poradca v dobe poradenskej práce s inými kolegami, ktorá je v ideálnom prípade vybavená odbornou knižnicou, s pripojením na internet a telefón .
- o samotná osobnosť pracovníka poskytujúceho poradenstvo s potrebnou odbornou kompetenciou a osobnostnou kvalitou, a navyše aj osobným nasadením smerom k deťom a dospelým účastníkom školského života. Môže ísť o regionálneho koordinátora dual pointu, sektorového zástupcu, výchovného alebo kariérového poradcu a pod.

Pre navodenie atmosféry dôvery a bezpečia je vhodné zabezpečiť v škole alebo v dual pointe konzultačnú miestnosť inak ako vyzerá bežná školská trieda - útulne, v príjemných farbách s estetickým doladením. Vhodný je svetlý, príjemný kútik s kreslami a nízkym konferenčným stolíkom, kde sa emočne napätý žiak môže uvoľniť už len samotným vplyvom prostredia. Pre jednorazový poradenský rozhovor je v najlepšom prípade poskytnúť klientovi dostatok času, najmenej medzi 30 - 45 min. (V optimálnom prípade to môže byť až 50 – 60 min).

Rozhovor / interview zaraďujeme medzi najčastejšie používané, ale zároveň najťažšiu formu spolupráce so žiakom a vyžaduje si dôslednú prípravu. Spôsob vedenia je pri vstupnom a pri opakujúcom sa rozhovore so žiakom odlišný. Poradenský rozhovor je univerzálny prostriedok práce so žiakom pri objavovaní, objasňovaní a vyhodnotení potrieb žiaka, hľadanií možností riešenia a uspokojenia potrieb žiaka.

V úvode rozhovoru je potrebné dohodnúť sa so žiakom na časovom priebehu rozhovoru (aby vedel čo ho čaká). Taktiež je potrebné upozorniť ho, že si pracovník dual pointu potrebuje zapísať poznámky a poprosiť žiaka o dovoľenie zapisovať si základné informácie.

Platí „Agenda troch bodov“:

JA–by som vám chcela predstaviť, objasniť moju úlohu,

³ Zdroj: <https://www.minedu.sk/system-dualneho-vzdelavania/>

VY–budem od vás potrebovať, aby ste mi povedali niečo o sebe a o tom, čo chcete získať týmto rozhovorom,

MY–spoločne sa budeme snažiť nájsť riešenie vašej súčasnej situácie.

ŠTRUKTÚRA ROZHOVORU SO ŽIAKOM:

1. Príprava

Zahŕňa získanie základných informácií o žiakovi pri vstupnom rozhovore (informácie o rodine, záujmy, zručnosti, aktivity, problémy v správaní – aké, zdravotný stav, profesijné očakávania) alebo získanie informácií o žiakovi pri opakujúcom sa rozhovore (aké úspechy dosiahol od nášho ostatného stretnutia, čo sa zmenilo, či sa vyskytli nejaké problémy a ako ich žiak riešil, ak mal nejaké úlohy, zadania, vyhodnotiť ako sa podarilo mu ich splniť). K príprave rozhovoru patrí aj stanovenie cieľa , ktorý sledujeme.

2. Organizácia

V tomto bode určíme organizačné pokyny –kto a koľko bude účastníkov, miesto realizácie rozhovoru, čas stretnutia, technické pomôcky a vybavenie, ktoré budeme potrebovať.

3. Realizácia

Predstavuje najdlhšiu časť poradenského rozhovoru, ktorá by z časového hľadiska mala tvoriť až 70% celkového času. Jej základným cieľom je získať čo najviac informácií o žiakovi a jeho predstavách o povolání, analyzovať ich a spracovať. Najskôr je potrebné vybudovať dôveru, navodiť príjemnú atmosféru, rešpekt, predostrieť cieľ rozhovoru a poskytnúť dostatočný priestor pre vyjadrenie vlastného názoru (odbúranie bariér, podnecovanie k odpovediam, aktívne počúvanie, empatia, kladenie vhodných otázok, vhodná verbálna aj neverbálna komunikácia, motivácia k sebahodnoteniu, k názorom, vyjadreniu postojov a podobne).

4. Záver

Posledná časť rozhovoru znamená jeho ukončenie. Je potrebné overiť výsledok, zosumarizovať získané informácie a vytvoriť plán do ďalšieho obdobia (termín ďalšieho stretnutia, zadať úlohu). Z každého rozhovoru so žiakom je potrebné vyhotoviť zápis, ktorý podpíše ako pracovník dual pointu tak aj žiak a tým vyjadria obaja so zápisom svoj súhlas.

Návrh štruktúry zápisu rozhovoru:

- meno a priezvisko žiaka,
- dátum individuálneho rozhovoru,
- ktorý ročník ZŠ žiak navštevuje,
- školské výsledky žiaka,
- charakteristika situácie,
- postup práce pracovníka dual pointu,
- navrhnuté riešenia,
- termín ďalšieho individuálneho rozhovoru,
- meno pracovníka dual pointu, ktorý zápis vyhotovil,
- podpis žiaka.

Skupinová práca so žiakom

Cieľom hlavne **skupinových aktivít** je rozvoj schopností a zručností žiakov smerujúcich k dosiahnutiu želateľnej úrovne kariérovej zrelosti, ktoré podporia motiváciu žiakov študovať formou duálneho vzdelávania. Skupinové aktivity môžu prebiehať na hodinách počas vyučovania, alebo počas vyčlenených akcií, po dohode s výchovných alebo kariérovým poradcom o možnostiach v danej škole.

Hlavnými navrhovanými aktivitami v tomto období sú :

- neustále poskytovanie informácií žiakom a rodičom: potrebné informácie o hlavných typoch a druhoch škôl, ich poslaní, o možnostiach štúdia na nich, o sústave študijných odborov, ktoré možno na stredných školách študovať, o povolaniach, pre ktoré sa žiaci môžu pripravovať, o potrebe pracovníkov pre tieto pracovné pozície a podobne.
- neustále komplexné sledovanie a hodnotenie vývoja žiakov aj podmienok, za ktorých tento vývoj prebieha, po celú dobu dochádzky do základnej školy.
- vytváranie podmienok pre rozvíjanie schopností, vlastností a zručností dôležitých pre ich ďalší študijný a profesijný rozvoj.
- komplexná poradenská a konzultačná pomoc pri postupnom vytváraní a ujasňovaní predstáv o ďalšom štúdiu a budúcom povolaní, pri konfrontácii týchto predstáv s potrebami spoločnosti, pri posudzovaní a hodnotení vlastných predpokladov pre ďalšie štúdium a prípravu na povolanie.

K navrhovaným formám skupinových aktivít patria:

- **brainstorming** (mozgová búrka, či hľadanie myšlienok): ide o metódu na vytvorenie zoznamu nápadov na určitú problematiku, situáciu, na vytvorenie nových foriem riešení,
- **workshop**: ide o formu aktivity, pri ktorej poradca pripraví program tak, aby rôznymi technikami získal od žiakov riešenie – výstup ,
- **hranie hier**: prakticky orientovaná technika zameraná na rozvoj schopností, dôležitá je spätná väzba,
- **teambuilding**: vyvoláva v ľuďoch potrebu tímovej spolupráce, predstavuje rôzne pohybové a tvorivé aktivity, ktorých cieľom je utuženie a stmelenie kolektívu, uvedomenie si dôležitosti tímovej spolupráce a potreba prispôbiť sa kolektívnemu rozhodnutiu,
- **modelové situácie**: napríklad simulácia komunikácie so zamestnávateľom pri nástupe do firmy v duálnom vzdelávaní.

Príklady skupinových aktivít:

- **Diskusia 66** – šesť žiakov v priebehu šesť minút napíše čo najviac nápadov, myšlienok na tému remeslo má zlaté dno (alebo inú tému týkajúcu sa duálneho systému).
- **Technika katalógu** – malé skupiny dostanú katalóg nejakého obchodu, tovaru a hľadajú analógie so svojou životnou situáciou (povolanie, plat, čo si môžu dovoliť kúpiť, zaplatiť alebo mať, nezamestnanosť, práca, životný štýl,...).

- **Kartičkové obrázky** – každý žiak dostane kartičky/papier a spíše si svoje vlastné náročné situácie, ktoré sa viažu k rozhodovaniu o budúcej profesii, potom ich prezentuje pred skupinou, vytvárame podobné situácie a rôznorodosť postojov a riešení.
- **Hra na vyjednávačov** – prvá skupina dostane päť papierikov, druhá skupina tri tupé ceruzky a tretia skupina žiakov dve strúhadlá. Jednotlivé skupiny si medzi sebou tovar vymieňajú tak, aby získali čo najviac popísaných papierikov.

V rámci skupinových aktivít je možné použiť aj dotazník určený na zistenie preferovaného štýlu poznávania. Pomôže žiakovi alebo pracovníkovi Duálpointu zistiť štýl poznávania, ktorý najviac vyhovuje jeho osobnosti a výsledok využiť pri svojej práci, vzdelávaní alebo profesijnej orientácii.

Pomocou „DOTAZNÍK-a O ŠTÝLOCH POZNÁVANIA“ a jeho vyhodnotením zistíme preferencie poznávania žiaka, čo môže pracovník Duálpointu v procese získavania žiakov využiť na zadefinovanie najideálnejšej formy oboznamovania sa s duálnym vzdelávaním. Štýl poznávania je podstatný pri plánovaní ďalších aktivít so žiakmi, delenie na skupiny - aktivista, reflektor, teoretik alebo pragmatik.

DOTAZNÍK O ŠTÝLOCH POZNÁVANIA⁴

Tento dotazník je určený na zistenie Vami uprednostňovaných štýlov poznávania. Pomôže Vám získať štýl poznávania, ktorý najlepšie vyhovuje Vašej osobnosti. Odpovedajte zaškrtnutím políčka „áno“ alebo „nie“ podľa toho, či stvrdením súhlasíte alebo nie.

		á	n
1	Často konám bez toho, aby som zvážil možné dôsledky		
2	Rád robím ten druh práce, ktorá mi poskytuje dostatok času na dôslednú prípravu ako aj na uvedenie do praxe		
3	Mám svoj vyhranený názor na to čo je správne, čo je nesprávne, zlé-dobré		
4	Mám povest' človeka, ktorý hovorí priamo a jednoducho, čo si myslí		
5	Myslím si, že oficiálne pravidlá a predpisy obmedzujú ľudskú osobnosť		
6	Rád robím dôkladnú a dokonalú prácu		
7	Mám sklon riešiť problémy postupnými krokmi		
8	Najdôležitejšie je pre mňa niečo, čo dobre funguje		
9	Často zisťujem, že akcie, vykonané na základe pocitov, sú práve tak dobré, ako akcie vopred premyslené		
10	Aby som sa vyhol unáhleným záverom, najprv prehodnotím údaje		
11	Zvyčajne sa pýtam ľudí na ich základné názory		
12	Keď počujem novú myšlienku, okamžite začínam myslieť na možnosť praktického uplatnenia		
13	Aktívne vyhľadávam nové skúsenosti		
14	Pri prijímaní rozhodnutia starostlivo uvažujem o všetkých alternatívach		
15	Rád dodržiavam osobnú disciplínu, ako napr. diétu, pravidelné cvičenie...		
16	Súhlasím s vypracovaním presných pravidiel, ak ich použitie zvyšuje efektívnosť splnenia konkrétnej úlohy		
17	Viac ma priťahujú nové nápady ako už zabehané a vyskúšané		

⁴ Zdroj: https://mpc-edu.sk/sites/default/files/projekty/vystup/15_ops_scholzova_carmen_-_prakticke_zrucnosti_%28nielen%29_pre_karieroveho_poradcu.pdf

18	Venujem mimoriadnu pozornosť detailom		
19	Najlepšie si rozumiem s logicky mysliacimi ľuďmi		
20	Pri diskusiách idem priamo na koreň veci		
21	Rád a úspešne riešim nové a nekonvenčné problémy		
22	Dávam si pozor, aby som nerobil unáhlené závery		
23	Nemám rád neorganizovanosť, dávam prednosť usporiadaniu vecí podľa osvedčeného vzoru		
24	Myslím si, že najlepšie je ísť okamžite k jadru veci		
25	Mám rád spontánnych ľudí, ktorí majú zmysel pre humor		
26	Rád využívam čo najväčší počet zdrojov, informácií, čím viac- tým lepšie		
27	Rád prispôsobujem svoju činnosť všeobecným princípom		
28	Rád používam rôzne techniky, ako sieťová analýza, schémy tokov a pod.		
29	Mám zvyk otvorene hovoriť o svojich pocitoch		
30	Predtým ako poviem svoj názor, vypočujem si názory iných		
31	V práci chcem udržiavať formálne vzťahy s kolegami a dostatočný odstup od nich		
32	Obyčajne posudzujem nápady ľudí na základe ich praktickej hodnoty		
33	Dám prednosť pružnému reagovaniu na udalosti pred plánovaním vopred		
34	Pri diskusiách ma baví pozorovať správanie ostatných		
35	Považujem za obtiažne vymýšľať nápady, návrhy bez náležitej prípravy		
36	Na schôdzkach navrhujem praktické postupy a riešenia		
37	Tichý, dlho premýšľajúci ľudia ma obvykle znepokojujú		
38	Znervózňuje ma ak sa musím ponáhľať s riešením úloh v krátkom limite		
39	Obyčajne ma rozčuľujú ľahkovážni ľudia, ktorí neberú veci príliš vážne		
40	Často vidím praktickejšie spôsoby realizácie vecí		
41	Dôležitejšie je tešiť sa zo súčasnosti ako rozmýšľať o minulosti		
42	Často ma rozčuľujú ľudia, ktorí sa vrhajú do riešenia problémov bezhlavo		
43	Mám sklon k dokonalosti		
44	Myslím si, že písomné správy majú byť stručné a účinné		
45	Do diskusií sa obyčajne energicky zapájam množstvom spontán.nápadov		
46	Myslím si, že rozhodnutia prijaté na základe dôkladnej analýzy všetkých informácií sú lepšie ako inštiktívne		
47	Často zbadám nezrovnalosti v argumentoch iných		
48	Mám rád ľudí, ktorí stoja oboma nohami pevne na zemi		
49	Väčšina pravidiel je len nato, aby sa porušovali		
50	V konkrétnej situácii si radšej držím odstup a uvažujem o variantoch		
51	Verím, že racionálne a logické myslenie musí vyhrať		
52	Pri diskusiách ma znervózňuje odbočovanie od problému		
53	Celkove viacej hovorím ako počúvam		
54	Obyčajne jednám s ľuďmi o konkrétnych záležitostiach, nezvyknem sa zapájať do zdvorilostných rozhovorov		
55	Správne odpovede dosahujem logickým postupom		
56	Rád si vyskúšam veci priamo v praxi		
57	Rád som stredobodom pozornosti		
58	Ak musím napísať správu, najskôr si pripravím množstvo nečistopisov		
59	Pri diskusiách s ľuďmi často zisťujem, že ja som ten najpokojejší a najobjektívnejší		
60	Po diskusiách často zisťujem, že som realista, udržujem rozhovor o jadre		
61	Ak sa mi nedarí, ľahko sa s tým vyrovnám a vezmem si ponaučenie		

62	Pred rozhodnutím uvažujem o možných alternatívach		
63	Aj bežné akcie rád spájam s dlhodobými pespektívami		
64	Mám sklon odmietiť spontánne nápady ako nepraktické		
65	Formálne stanovenie cieľov a plánov je obmedzovaním		
66	Pri diskusiách väčšinou počúvam, nehovorím najviac		
67	Mám sklon byť tvrdý k ľuďom, ktorí majú problémy s logickým prístupom		
68	Myslím si, že vo väčšine prípadov účel svätí prostriedky		
69	Obyčajne som jedným z hlavných protagonistov večierku		
70	Najlepšie je neprenáhliť sa a konať rozvážne		
71	Rád skúmam základné predpoklady, princípy a teórie, pričom sa sústreďujem na konkrétne veci a udalosti		
72	Skutočné vykonanie práce je pre mňa dôležitejšie ako pocity ľudí		
73	Metodická, detailná práca ma začne rýchlo nudiť		
74	Radšej som v úlohe počúvajúceho ako hovoriaceho		
75	Rád som, ak sa schôdza vedú metodicky s dôkladne pripraveným a napísaným programom		
76	Robím čokoľvek, čo je účelné pre vykonanie práce		
77	Celkom rád mám drámu a vzrušenie plynúce z krízových situácií		
78	Vždy sa snažím zistiť, čo si myslia iní ľudia		
79	Vyhýbam sa subjektívnym a nejasným témam		
80	Ľudia ma často považujú za necitlivého k pocitom		

Vyhodnotenie dotazníka sa nachádza v prílohe č. 2 tohto dokumentu.

Hromadná práca so žiakom

Cieľom **hromadných aktivít** je prostredníctvom vlastnej pozitívnej skúsenosti v externom prostredí, pozorovania, poznávania, vytvárania si správnych predstáv získať a podporiť motiváciu všetkých zúčastnených (napríklad v prípade exkurzie sú to predovšetkým žiaci) a smerovať tak ku kariérovej zrelosti žiakov a ich orientácii na trhu práce. Na hromadných akciách môžu aktívne participovať regionálni zástupcovia dual pointu, v spolupráci s kariérovými a výchovnými poradcami.

Formy hromadných aktivít sú: veľtrhy, burzy práce, exkurzie u zamestnávateľov, dni otvorených dverí, semináre, konferencie, dni remesiel, výstavy, prednášky.

Každá hromadná aktivita má svoju:

- **prípravu:** Čo všetko treba urobiť, koho osloviť, čo chcete ukázať, akým spôsobom to chcete ukázať, v čom je vaša škola odlišná od ostatných, kto sa bude na príprave podieľať, ktorými úlohami môžete poveriť svojich žiakov, akú skúsenosť môžu získať,
- **realizáciu:** aký bude časový a obsahový harmonogram, logistika, rozdelenie povinností, čím vzbudíte pozitívny dojem a získate dôveru,
- **vyhodnotenie:** ako si overíte či sa podarilo naplniť ciele, ako to využijete pre získanie žiakov na SOŠ?

Obdobie v máji, pri zápise na SOŠ – prítomní sú žiaci s rodičmi, je možné cielene osloviť žiakov s rodičmi, ktorí sú prijatí na školu, ale nemajú podpísanú učebnú zmluvu.

Najideálnejší čas na oslovenie žiakov – deviatakov k vstupu do duálneho vzdelávania s vysokou mierou úspešnosti sa javí zorganizovanie stretnutia k duálnemu vzdelávaniu v čase zápisu na strednú školu. Na zápise musí byť prítomný zákonný zástupca, ktorý odovzdaním a podpísaním zápisného lístku vydaného základnou školou potvrdí záujem o strednú školu a aj odbor pre svoje dieťa. Po dohode so strednou školou môže pracovník dual pointu hromadne osloviť všetkých prítomných na zápise a predstaviť im benefity tejto formy stredoškolského štúdia. Nakoľko sa na zápise zúčastnia v drvivej väčšine iba žiaci, ktorí majú záujem o štúdium na konkrétnej strednej škole, pre pracovníka dual pointu bude odbúraná náročná časť aktivity získavania – presvedčiť žiaka a rodiča pre konkrétny typ strednej školy a odbor.

Veľa faktorov, ktoré pôsobia na motiváciu žiaka, nemôžeme ovplyvniť. Na motiváciu žiakov majú vplyv ich rodiny, prostredie, v ktorom žijú, učiteľia alebo skúsenosti s učivom. Nie je v moci pracovníka dual pointu ich zmeniť. K ich pôsobeniu už došlo a sú súčasťou ich minulosti. Šancu na úspech má pracovník dual pointu len v prítomnosti. Preto musí zvládnuť využívanie šiestich faktorov, ktoré majú schopnosť zvýšiť študijné úsilie žiakov a ich odhodlanie sa učiť⁵ (Hunterová, 1999):

- *Je možné napríklad ovplyvniť mieru neistoty žiaka, pokiaľ ide o dosiahnutie úspechu v učení. Ako veľkú starosť si žiak robí s učením?* Predtým sa verilo, že stres alebo situácie, kedy má žiak v súvislosti so školou obavy, sú nežiaduce. Teraz sa vie, že miernu úroveň neistoty jedinec nevyhnutne potrebuje k tomu, aby prejavil úsilie. Ak je človek spokojný so svojím zovňajškom, zamestnaním alebo bývaním, nebudeme sa snažiť ich zmeniť. Úsilie vyvinie, jedine keď začne mať záujem "niečo robiť". Psychologická zákonitosť, ktorá riadi naše rozhodovanie vo výučbe, znie: Pre povzbudenie snahy je najvhodnejšie mierna úroveň starosti o výsledok. Keď chýba zaujatie, tak sa žiaci učia málo alebo vôbec nie. Ak je však neistota príliš vysoká, nemusí už zostávať energia na učenie.
- *To, ako sa žiak cíti v určitej situácii, sa prejaví na miere úsilia, ktorú je ochotný vyvinúť, aby sa niečo naučil.* Ladenie sprievodných pocitov je rozložené kontinuálne od príjemných - cez neutrálne - po nepríjemné. Je evidentné, žiaci pravdepodobne prejavujú snahu učiť sa, ak je im situácia pri výučbe príjemná a ak môžu úspech pri výučbe predpokladať (príjemný pocit). Sedliacky rozum rovnako ako výskumy hovoria, je potrebné v triede vytvoriť príjemné prostredie, v ktorom majú žiaci vysokú pravdepodobnosť dosiahnutie úspechu.
- *Tretím faktorom, ktorý zvyšuje motiváciu žiakov, je pocit úspešnosti.* Čím viac úspechov žiaci zažili v minulosti, tým sú optimistickejší, pokiaľ ide o ich budúci výkon. Úspešní žiaci sa pustia do pokusu dokonca aj v prípade zvýšeného rizika neúspechu. Naopak, čím viackrát v minulosti zlyhali, tým menej sú ochotní vystavovať sa riziku, pretože predpokladajú, že opäť neuspeli. Aby sa chránili, radšej sa do ďalších pokusov nepúšťajú. Sú "nemotivovaní". Preto je potrebné, aby sa menej nadaným žiakom znížila "Akademická latka". To neznamená, že sa "nechajú prejsť s menšími nárokmi", ale že je im poskytnutá podpora a pomoc tak, aby aj oni mohli túto latku prekonať a nebáli sa ďalších, odvážnejších pokusov.

⁵ Hunterová, 1999

- Štvrtý faktor, ktorý preukázateľne pôsobí na žiakov úmysel učiť sa, je záujem o to, čo je predmetom učenia. Záujem nie je vrodenný, ale získaný. Pracovník dual pointu ho môže zvyšovať dvoma spôsobmi. Prvou možnosťou je využitie záujmu žiaka o seba samého: priblížením učiva na strednej škole k životu žiaka, použitím príkladov zo života žiaka alebo jeho zážitkov a pozitívnymi výrokmi o jeho výkone alebo študijných schopnostiach. Druhý spôsob, ako možno učivo na strednej škole urobiť zaujímavejším, je zdôraznenie jeho originality alebo nezvyčajnosti: to, čo je odlišné alebo neočakávané. Čokoľvek odlišné od bežných zážitkov môže v mozgoch žiaka vzbudiť "orientačno-pátrajúci reflex" a výsledkom je jeho väčšiu pozornosť.
- Piatym, veľmi silným prvkom, ktorý je možné vo výučbe zmeniť, je množstvo, špecifickosť a bezprostrednosť spätnej informácie, ktorú žiaci získavajú o svojom výkone: ich povedomie o úrovni vlastných znalostí. Zopakovanie činnosti bez toho, že žiaci vedia, ako dobre si počínajú, nie je príliš uspokojujúce ani povzbudzujúce. Výsledkom toho je, že nie sú motivovaní k pokračovaniu alebo zlepšovaniu svojho výkonu. Ak žiaci zistia, čo robia dobre a čo je potrebné zlepšiť, a najmä ako to majú urobiť, aby sa zlepšili, a keď majú pocit, že je tu slušná pravdepodobnosť, že sú schopní sa zlepšiť, sú motivovaní sa o to pokúsiť.
- Vnútorne a vonkajšie motivácie sú opačné konce určitého kontinua, ktoré zachytáva vzťah učenia k dosiahnutému cieľu. O úplnú vnútornú motiváciu sa jedná v prípade, že uspokojenie z učenia je takým prvotným cieľom. Žiak niečo robí pre potešenie z toho, že "to robí". Keď sa učí, aby dosiahol nejakú odmenu za to, že dokončí určité učenie (jednotka, absolvovanie kurzu, úspešné prijímacie skúšky, splnenie požiadavky, získanie vedomostí v odbore), pracuje skôr na základe vonkajšej motivácie. Obe, vnútorná aj vonkajšia motivácia, sú efektívne. Rozdiel je v tom, že pri vnútornej motivácii človek niečo robí preto, že si to želá robiť. Uspokojenie prichádza zo zaujatia procesom učenia. Čím viac sa žiak učí, tým viac uspokojenia mu to prináša a tým viac sa chce učiť. Vďaka tomu je vnútorná motivácia "sebeutvrdzujúca". Koníčky a športovanie (ak nie je cieľom vyhrať) sú typickými príkladmi vnútornej motivácie, kedy je prvotným cieľom skôr priebeh procesu než jeho výsledok.

Existuje celé spektrum metód, ktoré sa dajú použiť na motiváciu žiakov k učeniu. Pre voľbu správnej metódy je vhodné, aby bol pracovník s deťmi s problematikou motivácie dostatočne oboznámený. Hvozdík (1986) odporúča nasledovné stratégie, ktoré podporujú motiváciu žiakov:

Problémové vyučovanie - žiaci sú oboznámení s problémovou situáciou, ktorú musí vyriešiť.

Vyučovanie hrou - didaktické hry využívajú súťaživosti, nezáväznosti, uvoľnenej atmosféry.

Zaujímavé úlohy - úlohy obsahujú skutočnosti, ktoré v žiakovi prebúdajú jeho prirodzené záujmy o niečo tajomného, dramatického, vedecké objavovanie.

Súťaže - využívajú prirodzenú súťaživosť, túžbu vyniknúť. Pracovník Dualpointu pri použití tejto metódy musí zvážiť, akú súťaž použije tak, aby mohli vyniknúť všetci žiaci bez ohľadu na nadanie, záujmy, silné a slabé stránky. Súperiaci by mali byť rovnocenní. Rovnocennosť súperov môžeme zabezpečiť napríklad tým, že vytvoríme tímy, ich členovia sú na rôznej úrovni. Za úspech tímu je potrebné odmeniť všetkých členov tímu. Úlohy musia byť zadané tak, aby sa na ich riešení mohol podieľať každý z tímu.

Programované učenie - samostatná práca, žiak si sám volí tempo, po vyriešení získava spätné informácie o riešení.

Dramatizácia aktivít - motivačne sa používa v živom a názornom, pre žiaka zaujímavom spôsobe vysvetlenie látky.

Odmena a trest - slúži na vonkajšiu motiváciu. Musia byť jednoznačne určené pravidlá, pri udeľovaní treba pristupovať citlivo s ohľadom na individuálne zvláštnosti žiaka. Mali by byť udeľované po výkone.

Akceptovanie ako motivačný prístup - každý žiak je zodpovedný za výsledky svojej práce. Zdôrazňuje sa osobnosť žiaka, individualita, jedinečnosť v skupine.

Uplatnenie princípu sebavyjadrenie žiaka - žiak má možnosť sa vyjadriť k téme, motívu, vzťahom. Rešpektujú sa individuálne zvláštnosti žiaka.

Rozmanitosť vo vyučovaní - učiteľ môže meniť rytmus, formy práce, témy.

Zohľadňovanie princípu synektickej klímy - vytvoríme priaznivé podnebie, ovzdušie aktivity, humoru.

Brainstorming - žiaci sami navrhnu riešenie, potom kriticky rôzne návrhy hodnotí, posudzujú ich využiteľnosť.

Koncentrácia pozornosti, regenerácia síl - pomocou rôznych metód relaxácie, nácvičku relaxácie sa posilňuje sústredenosť na prácu, kompenzujú sa problémy únavy.

Tvorivosť - tvorivé úlohy využívajú prirodzenú zvedavosť dieťaťa, potrebu sebarealizácie, využívajú fantáziu.

Imaginácie - rozvoj fantázie. Spontánnosť v tvorbe asociácií zvyšuje motiváciu.

Učenie aktivít - motivuje žiakov tým, že vidí použitie poznatkov v praxi, uplatňuje sa zásada aktivity.

Kooperatívne vyučovanie a učenie - žiaci sú rozdeľovaní do skupín, čím sa mení ich rola, motivačne pôsobia aj sociálne vzťahy v skupine a skupinová dynamika.

Výcvik a rozvíjanie citového vzťahu k problémom - zapájajú do procesu učenia city a emócie, utvárajú vzťah k poznaniu aj do praktického života.

Využívanie informačných fondov - žiak vyhľadáva informácie sám na internete, v literatúre. Vypracúva rôzne referáty a samostatnej práce, čím je mu umožnené získať odmenu, ukázať sa v dobrom pred spolužiakmi a učiteľmi.

Rozvoj hodnotiaceho myslenia a sebahodnotenia - učiteľ necháva priestor na hodnotenie samotnému žiakovi. Žiak spoznáva svoje slabé a silné stránky. Zvyšuje sa zodpovednosť žiaka za vyslovenie hodnotenie seba prípadne iných.

Aktuálnosť - problémy a témy by mali vychádzať zo súčasnej situácie, zo života žiakov. Tým ukazujeme aj praktické využitie poznatkov.

Uplatňovanie princípov hierarchia cieľov - žiak má poznať svoje krátkodobé i dlhodobé ciele. Tie majú byť jednoznačne a zrozumiteľne definované.

Oslovenie žiakov 1.ročníka SOŠ, ktorí začali študovať a nemajú podpísanú učebnú zmluvu – koordinácia s VP/KP na SOŠ.

Úpravou legislatívy je už možné vstupovať do duálneho vzdelávania aj v prvom ročníku na strednej škole. Pracovník dual pointu môže intenzívne pracovať so študentmi 1. ročníka SŠ - nedualistami a predstaviť im aj konkrétne benefity duálneho vzdelávania priamo so študentmi – dualistami na tej istej strednej škole alebo dokonca v odbore.

3.2. Prípravná hodina žiakov pre aktivity Centra orientácie

Pri práci so žiakmi 8. a 9. ročníkov základnej školy a ich prípravy na povolanie spolupracujú vo vzájomnej synergii viaceré subjekty zapojené do kariérového poradenstva. Jedným z prirodzených partnerov základných škôl a dual pointov je centrum orientácie. Centrum orientácie je zamerané na orientáciu v povolaniach, a získanie skúsenosti pre správnu voľbu povolania. Pred realizáciou aktivít centra orientácie je možné naladiť žiakov na tému povolání napríklad realizáciou aktivity popísanej nižšie v texte. Výsledky z „párty“ môžu žiaci využiť ako východisko pre ďalšie pokračovanie aktivít v centre orientácie.

Pozvánka na PÁRTY

Názov „Párty“ je metafora, symbolizujúca, že každý sa cíti príjemne v inej spoločnosti ľudí. Hra je vhodná do tried a malých skupín a môže byť príjemným porovnávaním podobností a rozdielov, putovaním a hľadaním tej „svojej“ spoločnosti vo svete práce. Postup a inštrukcie pri vyplňaní „Pozvánky“ sú rovnaké, rozdielne je využitie. Nie je to žiadna diagnostická metóda, test, ale hra zameraná na sebaopoznávanie žiakov. Hra vychádza z poradenskej hry od PhDr. Marty Hargašovej, CSc. s názvom „Batohy“, ktorá vychádza z Hollandovej teórie a poskytuje žiakom základných škôl hravou formou možnosť uvedomiť si, k akému kariérovému typu pravdepodobne patria a ku ktorej skupine povolání inklinujú. Dosažené výsledky slúžia len na začlenenie žiaka do istého kariérového typu.

Uvádžame jednoduchú verziu interpretácií kariérových typov podľa M. Hargašovej: **Hollandov RIASEC model**

Stručná charakteristika kariérových typov:

Realistický typ (R) - ľudia, ktorí sú fyzicky zdatní, majú mechanické (montérské) zručnosti, preferujú manuálnu prácu, radi využívajú nástroje, stroje a rôzne mechanizmy, páči sa im práca vonku, okolo rastlín, zvierat a pod.

Investigatívny typ (I), bádateľský (intelektuálny, výskumný) - ľudia, ktorí radi skúmajú, pozorujú, učia sa, analyzujú, hodnotia a riešia problémy.

Umelecký typ (A) - ľudia, ktorí majú umelecké, zlepšovateľské, intuitívne schopnosti, radi pracujú v neštruktúrovaných situáciách, využívajú svoju tvorivosť a fantáziu (hľadajú krásu a nechcú sa podriaďiť stereotypom).

Sociálny typ (S) - ľudia, ktorí radi pracujú s inými ľuďmi - vysvetľujú, informujú, pomáhajú, učia iných, starajú sa o nich alebo využívajú svoje komunikačné zručnosti.

Podnikateľský typ (E) - ľudia, ktorí radi riadia a vedú iných ľudí, radi ovplyvňujú, presvedčajú, vystupujú na verejnosti, organizujú a motivujú iných k dosahovaniu cieľov organizácie.

Konvenčný typ (C), úradnícky - ľudia, ktorí radi pracujú s údajmi, číslami, vyhodnocujú, kontrolujú, usporiadávajú a triedia údaje, pracujú podľa inštrukcií iných a dodržiavajú predpisy, radi vykonávajú detailné a precízne činnosti, dodržiavajú opakujúce sa postupy.

Implikácie pre prax

Cieľ	Pomôcky
<ul style="list-style-type: none"> - Hra je zameraná na sebaopoznávanie a poznávanie sveta práce. Jej výsledkom nie sú čísla - len poradie Pozvánok a odhad kariérového typu ako východiska pri hľadaní informácií o školách a povolaniach zodpovedajúcich danému typu a pracovnému prostrediu. 	<ul style="list-style-type: none"> o Súbor šiestich Pozvánok pre každého žiaka. Ceruzka. Vyhodnocovací hárok.

Postup:

1. Každý žiak dostane šesť „Pozvánok“ na párty.
2. Na zadnej strane každej „Pozvánky“ je popis 15 druhov činností. Podčiarkne tie, ktoré ho zaujali, zodpovedajú jeho záujmom, páčia sa mu.
3. V riadkoch sa niekedy vyskytuje viac možností, ktoré môže podčiarknuť. Ak v riadku podčiarkne najmenej jeden výraz, môže vyznačiť na určené miesto X.
4. Každé X znamená jeden bod (aj keď má v riadku podčiarknutých viac činností).
5. Získané body spočíta a zapíše ich k príslušnému písmenu v dolnej časti textu.
6. Pokračuje podobným spôsobom aj pri ostatných „Pozvánkach“.
7. Táto časť je splnená, keď má žiak pri všetkých písmenách v dolnej časti zapísaný počet bodov, ktoré si zaznačil.
8. Potom obráti „Pozvánku“ a na prednú stranu k príslušným písmenám napíše body, ktoré si zaznačil na každej „Pozvánke“ na párty. Okrem toho si napíše pod písmeno celý názov kariérového typu a svoje meno alebo značku.
9. Usporiada „Pozvánky“ vedľa seba podľa výšky dosiahnutých bodov - od najviac po najmenej. Prvé tri „Pozvánky“ s najvyšším počtom bodov sú pre žiaka významné, lebo mu ukazujú tri oblasti, v ktorých by mohol hľadať svoje budúce povolanie, na čo by mal prihliadať aj pri voľbe strednej školy.

Žiaci po zoradení „Pozvánok“ na párty podľa výšky dosiahnutých bodov a prvého písmena na prednej strane „Pozvánky“ vytvoria skupinky podobných kariérových typov a debatujú o sebe. Možno sa vytvoria dve, možno tri skupiny, ktoré potom dostanú informačné materiály od pracovníka dual

pointu a píšú si vhodné povolania na svoje skupiny spolužiakov. Žiaci si povolania, ktoré sa im páčia, vypisujú voľne na „Pozvánku“. Neznamená to, že si vyberajú svoje budúce povolanie - len sa zoznamujú so svetom práce a s vhodnými povolaniami, ktoré sú v súlade s ich osobnostným zameraním. Je to hra zužujúca okruh, v ktorom sa majú hľadať podrobnejšie informácie o povolaniach, nárokoch na schopnosti, požiadavkách stredných škôl a pod.

Po skončení vyhľadávania sa zahrajú žiaci na Párty. Každá skupinka vyrazí z jedného rohu triedy na párty. Stretnú sa v strede miestnosti, vzájomne sa predstavia v zmysle kariérových typov - kto sú - a naznačia, do ktorej sféry sveta práce majú namierené. V závere krátka diskusia a zhrnutie. Motivácia k hľadaniu informácií o stredných školách a povolaniach na internete.

Hra má využitie pre sebaopoznávanie, poznávanie sveta práce, získavanie informácií o jednotlivých vhodných povolaniach a stredných školách. Postupne sa prechádza od hry k výberu vhodného povolania a typu školy (graf treba odložiť a využiť v situácii rozhodovania).

V prílohe č. 3 tohto dokumentu uvádzame vyhodnocovací hárok pre „Pozvánky“ na párty a texty, ktoré sú uvedené na zadnej strane pozvánok.

3.3. Uzatvorenie učebnej zmluvy

Učebnú zmluvu definuje zákon o odbornom vzdelávaní a príprave ako zmluvu, ktorá je uzatvorená medzi zákonným zástupcom žiaka alebo plnoletým žiakom a zamestnávateľom v systéme duálneho vzdelávania⁶. Dôležitou časťou je, aby regionálny koordinátor DP bol oboznámený s učebnou zmluvou a jej náležitosťami. Regionálny koordinátor poskytuje poradenstvo zamestnávateľovi, alebo aj žiakovi pri príprave učebnej zmluvy na požiadanie, a zvyčajne v rozsahu:

- poskytnutia odporúčaného vzoru učebnej zmluvy,
- znalosti znenia zmluvy a povinných príloh zmluvy,
- dodržania a uvedenia správnych informácií do zmluvy, t.j. odbor vzdelávania, forma vyučovania, organizácia štúdia,
- poradenstvo ohľadom legislatívnych podmienok a dobrých praxí pri hmotnom a finančnom zabezpečení žiaka.

Systém duálneho vzdelávania je založený na zmluvnom princípe, žiak sa stáva žiakom v SDV až podpisom učebnej zmluvy. Podmienkou uzatvorenia učebnej zmluvy je existencia duálnej zmluvy medzi zamestnávateľom a strednou odbornou školou.

Základné náležitosti učebnej zmluvy definuje legislatívna, a to nasledovne:

- a) identifikačné údaje zamestnávateľa,
- b) meno, priezvisko a dátum narodenia zákonného zástupcu žiaka, ak ide o neplnoletého žiaka,

⁶ Zákon č. 61/2015 Z.z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

- c) meno, priezvisko a dátum narodenia žiaka,
- d) identifikačné údaje strednej odbornej školy žiaka,
- e) záväzok zamestnávateľa pripraviť žiaka na výkon povolania, skupiny povolání alebo na výkon odborných činností v systéme duálneho vzdelávania,
- f) záväzok žiaka zúčastňovať sa na praktickom vyučovaní priamo u zamestnávateľa podľa jeho konkrétnych potrieb a požiadaviek,
- g) študijný odbor alebo učebný odbor, v ktorom sa bude žiak pripravovať,
- h) formu praktického vyučovania,
- i) miesto výkonu praktického vyučovania a jeho rozsah,
- j) organizáciu štúdia vrátane časového harmonogramu praktického vyučovania v súlade s ustanovenou organizáciou výchovy a vzdelávania v stredných školách,
- k) hmotné zabezpečenie žiaka,
- l) finančné zabezpečenie žiaka,
- m) spôsob zabezpečovania vzájomných práv a povinností zmluvných strán,
- n) úroveň klasifikácie a hodnotenia žiaka, ak to zamestnávateľ požaduje,
- o) spôsob ukončenia zmluvného vzťahu,
- p) dátum a podpisy zmluvných strán.⁷

Vzor zmluvy je vypracovaný a dostupný na ww.dualnysystem.sk, ide o odporúčané znenie zmluvy, ktoré nemá záväzný charakter. Zamestnávateľ môže navrhnúť iné znenie učebnej zmluvy, pričom táto musí plniť všetky požadované ustanovenia zákona.

Dôležité oblasti, ktoré zo strany žiaka je potrebné dohodnúť so zamestnávateľom:

- správne uvedenie strednej odbornej školy, odboru vzdelávania a školského vzdelávacieho programu. Uvedené skutočnosti je vhodné konzultovať so zástupcom školy zodpovedným za duálne vzdelávanie. Poradenstvo poskytuje aj regionálny koordinátor dual pointu.
- Formu, miesto a rozsah praktického vyučovania. V systéme duálnej vzdelávania zamestnávateľ zodpovedá za proces praktického vyučovania.
- Hmotné a finančné zabezpečenie žiaka. Žiak má nárok na hmotné zabezpečenie v rozsahu osobných ochranných prostriedkov a posúdenie zdravotnej, zmyslovej a psychologickej spôsobilosti, ak sa vyžaduje, ako aj náklady na stravovanie počas praktického vyučovania. Nad rámec povinných náležitostí môže byť žiakovi poskytnuté ubytovanie v školskom internáte a cestovné náhrady za dopravu. Finančné zabezpečenie predstavuje odmenu za produktívnu prácu, ktorá je povinná, ak žiak na pracovisku praktického vyučovania vykonáva produktívnu prácu. Zamestnávateľ môže inšpirovať žiaka aj motivačným štipendiom.

Zamestnávatelia môžu požadovať uzatvorenie zmluvy o uzatvorení budúcej pracovnej zmluvy so žiakom. Ide o podmienku odpracovania určitého času v spoločnosti, v ktorej žiak realizoval praktickú časť vzdelávania.

⁷ Zákon č. 61/2015 Z.z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Jeden rovnopis učebnej zmluvy odovzdáva zamestnávateľ strednej odbornej školy. Súčasne v prípade uzatvorenia zmluvy o budúcej pracovnej zmluve, a pracovnej zmluvy posielam túto pre informáciu strednej odbornej škole pre účely sledovania uplatniteľnosti absolventov SDV u zamestnávateľov, ktorí poskytovali absolventom praktické vyučovanie.

Kedy sa uzatvára učebná zmluva

Učebnú zmluvu je možné uzatvoriť so zamestnávateľom po vydaní potvrdenia o odbornom vzdelávaní a príprave od zamestnávateľa a po prijatí na strednú odbornú školu. Zmluvu je možné uzavrieť:

- Do 15. septembra príslušného školského roka v ktorom žiak nastúpil do prvého ročníka, alebo
- Do 31. januára v prípadoch, ak sa nenaplnil počet žiakov s uzatvorením učebnou zmluvou v príslušnom odbore vzdelávania na danej strednej škole.

Zmluvu je možné vypovedať zo strany zamestnávateľa, ako aj zo strany žiaka.

Zamestnávateľ vypovedá zmluvu v prípade, ak žiak:

- a) stratil zdravotnú spôsobilosť na výkon povolania, skupiny povolaní alebo na výkon odborných činností, na ktoré sa pripravuje,
- b) opakovane porušuje vnútorné predpisy zamestnávateľa,
- c) opakovane porušuje svoje povinnosti vyplývajúce z učebnej zmluvy,
- d) sa najmenej tri vyučovacie dni v priebehu školského roka bez ospravedlnenia nezúčastnil na odbornom vzdelávaní a príprave, alebo
- e) bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin.

Žiak môže vypovedať zmluvu v prípade, ak:

- a) stratil zdravotnú spôsobilosť na výkon povolania, skupiny povolaní alebo na výkon odborných činností, na ktoré sa pripravuje, alebo
- b) zamestnávateľ opakovane porušuje svoje povinnosti vyplývajúce z učebnej zmluvy.

Zmluvný vzťah je založený na dobrovoľnosti a znalosti všetkých podmienok zo zmluvy vyplávajúcich. Zmluvu podpisujú zákonní zástupcovia žiaka s tým, že je potrebné dodržiavať všetky práva dieťaťa, t.j. žiaka pri uzatváraní zmluvy. Práva žiaka vyplývajú z Dohovoru o právach dieťaťa⁸, vhodné je spomenúť nasledovné oblasti, ktoré musia byť dodržané v kontexte zmluvných vzťahov a prípravy na povolanie v odbornom vzdelávaní:

- Záujem dieťaťa/žiaka musí byť prvoradým hľadiskom pri výbere vzdelania, odbornej prípravy, alebo prípravy na povolanie.

⁸ Dostupné na: https://www.unicef.sk/files/dohovor_o_pravach_dietata.pdf

- Rodičovské usmerňovanie a schopnosti dieťaťa - žiakovi je poskytnutá pomoc pri orientácii a výkone jeho práv v súlade s rešpektovaním zodpovednosti, práv a povinností rodičov, alebo zákonných zástupcov.
- Názor dieťaťa - ak je žiak schopný formulovať svoj vlastný názor, má právo ho vysloviť a má právo byť vypočutý.
- Prístup k vhodným informáciám - predovšetkým musí mať žiak prístup ku všetkým typom informácií týkajúcich sa jeho vzdelávania z rôznych zdrojov, ako sú hromadné oznamovacie prostriedky, knihy, materiály, národné, ako aj medzinárodné zdroje.
- Vzdelávanie: potrebné je sprístupniť všetkým žiakom informácie a poradenskú službu v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy na povolanie.

Pri uzatváraní učebnej zmluvy ide vzťah dvoch zmluvných strán, do ktorej nemá právomoc zasahovať tretia strana. Nakoľko však systém duálneho vzdelávania je založený na spoločnom postupe viacerých subjektov, konzultácie a poradenstvo môže poskytovať regionálny koordinátor dual pointu. V kontexte uzatvárania učebnej zmluvy poskytuje:

- informácie o najvhodnejšom čase uzatvorenie zmluvy,
- poradenstvo ohľadom odborov vzdelávania a školskom vzdelávacom programe,
- kontroluje miesto, rozsah a obsah vzdelávania u zamestnávateľa,
- upozorňuje na povinné náležitosti zmluvy,
- odporúča zmluvným stranám príklady dobrej praxe v relevantných prípadoch.

Cieľom poradenstva dual pointu je uľahčiť postup uzatvorenia zmluvy a zvýšiť efektivitu fungovania žiakov v systéme duálneho vzdelávania.

4. Ako prilákať rodičov do škôl - inovatívne metódy

Nedávne výskumy jednoznačne poukazujú na to, že prepojenie rodiny a školy zvyšuje školskú úspešnosť žiakov. Zapojenie rodín do diania v školách, komunikácia s rodinami zvyšuje lepšiu orientáciu rodín a komunikácia škola – rodičia ale aj rodičia medzi sebou zvyšuje komunitný rozmer na riešenie rôznych situácií nielen v škole, ale aj v celej komunite.

Ak ide o prepojenie rodiny so školou v prvom rade rozlišujeme dva základné stupne intenzity: zapojenie rodičov a zaangažovanie rodičov. Pri zapojení rodičov ide o spoluprácu rodiny /rodičov a školy pri rôznych aktivitách, najčastejšie ide o účasť prizvaných rodičov v rôznych aktivitách väčšinou v mimoškolskej činnosti (organizovanie školských besiedok alebo osláv, drobných prednášok) , pričom aktivity organizuje škola. Zaangažovanie rodín / rodičov je intenzívnejšia spolupráca, pri ktorých rodičia preberajú ďaleko väčšiu zodpovednosť a ich rola sa mení v rôznych aktivitách školy, v ktorých môžu presadzovať svoje záujmy a aktívne sa podieľať na ich organizovaní. Vedenie škôl a učitelia sa stávajú partnermi rodičov v práci samotnej.

4.1. Stará a nová paradigma spolupráce školy s rodičmi /rodinami

Stará paradigma spolupráce – zapojenie rodičov	Nová paradigma spolupráce – zaangažovanie rodičov
<ul style="list-style-type: none">- Škola zapája rodičov do aktivít, ktoré sú v záujme a riadené školou- Učitelia sú poradcami rodičov a hovoria im čo je dobré pre ich deti- Keď škola zavádza niečo nové a prizýva rodičov, aby ich informovala- Škola stanovuje úlohy alebo stratégiu a rodič je v roli klienta, ktorý dostáva informácie a rady	<ul style="list-style-type: none">- Keď škola zaangažuje rodičov, rodičia sami prichádzajú so svojimi záujmami a návrhmi.- Rodičia navrhujú aktivity a učitelia im pritom poskytujú pomoc a spolu organizujú aktivity, z ktorých majú úžitok deti.- Keď škola angažuje rodičov, pomáha im presadiť to, čo rodičia vnímajú ako potrebné realizovať v škole či v komunite. Učitelia s rodičmi vytvárajú vzťahy.

Premena starej paradigmy na novú je veľkou výzvou pre vedenie škôl aj samotných učiteľov. Znamená to vedieť vytvárať partnerstvá a budovať vzťahy s rodičmi na úplne nových základoch ako doteraz. Hlavne v oblasti podpory kariérového vývinu žiakov, v prehľade o trhu práce a celkovo v skúsenostiach s pracovným životom mimo školy sú rodičia rovnocenní partneri s učiteľmi.

Moderné školské reformné systémy sa usilujú o prerod školy z jej uzavretosti do otvorenia sa rôznym skúsenostiam a poznatkom zvonka, ktoré významne môžu obohatiť všetkých zainteresovaných - žiakov, rodičov aj učiteľov. Celý proces je dlhotrvajúci, lebo školy narážajú na nepriateľstvo rodičov, ktorí prejavujú nespokojnosť – často súvisiacu s tým, že v školách neprebehla transformácia a zastaralé vzdelávanie nezodpovedá súčasným potrebám prípravy žiakov na súčasný a budúci svet práce a život. Na druhej strane si ani školy nevážia rolu rodičov, ktorí sú prvotnými „učiteľmi“ svojich detí.

Kalifornský školský poradca a výskumník R. Vargas zaviedol pre spoluprácu rodičov so školou pojem „co-powerment“, (vzájomné posilňovanie), ktorý sa na rozdiel od hierarchického pojmu empowerment spája s väčším podnecovaním vzájomnej spolupráce hľadáním vzájomnej dôvery v komunikácii a vzájomného posilňovania sa.

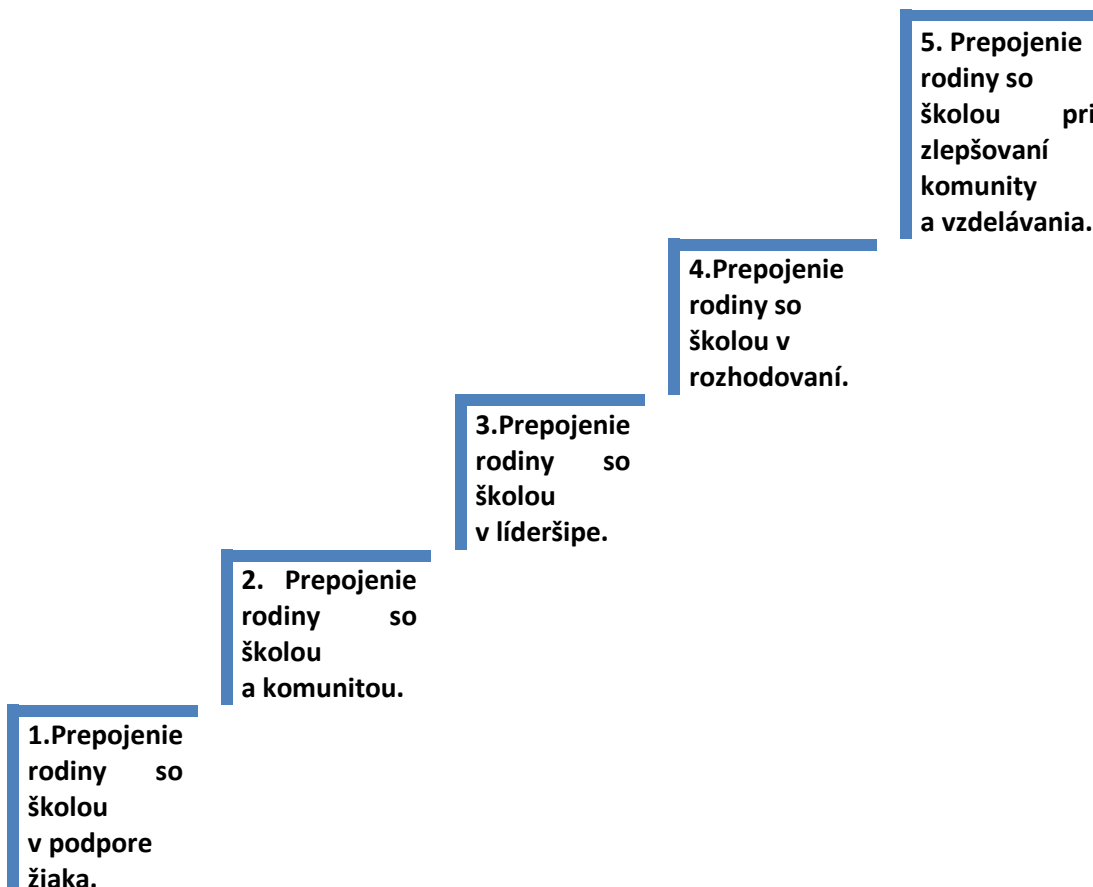
4.2. Päť stupňov posilňovania rodín a spolupráce so školou (Vargas Roberto, 2017)

Kalifornský vedúci školský poradca uvádza niekoľko stupňov prepojenia rodičov so školou, pričom každý stupeň znamená delenie sa o väčšiu moc / vedenie s rodičmi a stupeň vzájomného pozitívneho ovplyvňovania sa učiteľov, rodičov a vedenie škôl a regiónov. Škálu predniesol vo svojej prezentácii „Using Multicultural Approach“ (Využitie multikulturálneho prístupu! V Garden Grove v Kalifornii, USA riaditeľom škôl.

Spolupráca s rodičmi v jednotlivých fázach je postupný proces, ktorý je potrebné starostlivo pripravovať, naplánovať, riadiť a monitorovať. Ide o dlhodobjší proces zmeny pohľadu na školu, spoluprácu rodičov so školou a celkovú pripravenosť na oboch stranách – na strane učiteľov aj rodičov / rodín.

Proces a náčrt metód zaangažovania rodičov a aj príklady dobrej praxe na Slovensku uvádzame v piatej kapitole.

Hierarchia spolupráce a zaangažovanosti rodičov pre spoluprácu so školou:

Na prvej úrovni ide o prepojenie rodičov / rodiny so školou s cieľom podpory žiaka v škole a v jeho školskej úspešnosti, kde rodičia prichádzajú aktívne so svojimi návrhmi a spolupracujú s učiteľmi.

Na druhej úrovni už ide o širšie zapojenie rodičov a vytváranie väzieb medzi rodičmi a najbližším okolím rodín. Učitelia sa stávajú akýmisi sociálnymi poradcami a aktívne vytvárajú partnerstvá aj medzi rodičmi a lokálnymi zriaďovateľmi – samosprávou.

Na tretej úrovni ide o zapojenie rodičov do vedenia rôznych aktivít v škole a prevzatie líderšipu pri organizovaní rôznych aktivít a stretnutí v škole. Rodičia a učitelia spoločne stanovujú stratégie a ciele a vytvárajú celoročné plány s aktivitami rodičov, za ktoré rodičia preberajú zodpovednosť.

Na štvrtej úrovni je zapojenie sa do rozhodovania v škole, ktoré sa týka všetkých žiakov: rodičia spolurozhodujú o tom akú stratégiu a aké programy a plány škola bude realizovať, v čom sa má zlepšovať, aký postup zvolí a ako bude tento postup sledovaný a monitorovaný.

Na poslednej, piatej úrovni sa rodičia / rodiny zapájajú do širšieho spoločenského diania a obhajujú a ovplyvňujú systémy vzdelávania, jeho zlepšovanie a angažujú sa v zlepšovaní života v užšej a širšej komunite.

4.3. Kľúčové bariéry zaangažovanosti rodičov⁹

- Slabé možnosti vzájomného vypočutia sa. Rodičia nemajú príležitosť byť vypočutí v tom, ako vidia svoje deti, ako vnímajú ich záujmy, čo deti v škole potrebujú a aká je predstava rodiča o kariérovom rozvoji ich detí.
- Rodičia sa v škole necítia dobre, prostredie školy im pripomína vlastné nepríjemné spomienky.
- Učitelia aj rodičia nemajú rozvinuté komunikačné zručnosti a otvorený postoj k vzájomnej diskusii a partnerskej výmene názorov.
- Vedenie škôl podnecuje vzájomnú spoluprácu a zaangažovanosť rodičov.
- Učitelia ani vedenie školy si neuvedomujú, že zaangažovaní rodičia môžu byť významnou pomocou v posune premeny školy a vnesenia vonkajšieho sveta do školy, čo môže obohatiť ich aj rodičov a navyše aj zvýšiť školskú úspešnosť žiakov.

⁹ Spracované podľa: Campbel, C. How to involve hard-to-reach parents: encouraging meaningful parental involvement with schools, dostupné na: <https://dera.ioe.ac.uk/12136/1/download%3Fid=156367&filename=how-to-involve-hard-to-reach-parents-full-report.pdf>

4.4. Kľúčové zručnosti rodičov v spolupráci so školou

Základ spolupráce a zaangažovanie rodičov je vytváranie vzťahu rozvinutou komunikáciou a postupným vytváraním komunity v školských triedach.

V rodičovskej komunikácii by sa mali vzdelávať učitelia aj rodičia. Medzi kľúčové zručnosti, ktoré je potrebné zaradiť:

- Počúvať a byť vypočutý (ujasnenie si, čo bolo vyslovené, namiesto rýchlej reakcie)
- Ceniť si rôznorodosť názorov (opisná a nehodnotiaca komunikácia)
- Využitie otázok pre riadenie diskusie a zhrňovanie diskusie a výsledkov diskusie
- Zvládanie interaktívnych metód práce učiteľov s rodičmi
- Nenásilná komunikácia
- Zvládanie agresívneho správania

Tieto zručnosti si najskôr zdokonalia učitelia formou školských workshopov so zapojením rôznych vzdelávacích organizácií a inštitúcií, škola potom ponúkne workshop na získanie rodičovských zručností a zručností spolupráce so školou.

Rodičovské stretnutia po vzdelávaní môžu učitelia viesť interaktívnejšie, aby sa rodičia cítili v škole ako partneri. Aj keď sú učitelia odborníci na vzdelávanie, rodičia sú „odborníci“ na svoje deti.

Pre rodičov možno zorganizovať aj workshopy alebo iné vzdelávania o sprevádzaní žiakov na povolania a na rôzne otázky kariérovej podpory a zručnosti riadenia kariéry s prizvaním odborníkov z rôznych poradenských centier, dual pointov, úradov práce. Rodičia sú v škole cenný zdroj kariérových informácií. Môžeme ich zapojiť rôznymi inovatívnymi formami.

4.5. Inovatívne prístupy práce s rodičmi pri podpore kariérového vývinu žiakov

Medzinárodná konferencia IAIEVG (Medzinárodná asociácia pre kariérové a študijné poradenstvo) skonštatovala, že ak nie je v školskej triede vytvorená pozitívna emočno-sociálna klíma, nie je možné realizovať kariérové poradenstvo pre žiakov a ich rodičov. Vytváranie pozitívnej klímy v triede a realizácia interaktívnej spolupráce s rodičmi /rodinami sú zásadným predpokladom na podnecovanie kariérového vývinu žiakov a ich dlhodobej profesijnej orientácie. Uvádžeme niekoľko inovatívnych námetov aktivít – bežných aktivít ako napr. rodičovské združenie realizované interaktívnejšími metódami, ale aj iných užitočných metód pre žiakov a ich rodičov v sprevádzaní žiakov na povolania alebo na prvú smerovú voľbu. Tieto metódy sú doplnené príkladmi dobrej praxe práce s rodičmi v slovenských školách.

UVÍTACIE RODIČOVSKÉ ZDRUŽENIE¹⁰

Použitie

Tento typ rodičovského združenia sa zvoláva najmä pri prechode žiakov z materskej školy do prvého ročníka, alebo pri prechode žiakov základnej školy z prvého stupňa na druhý stupeň. Možno ho využiť aj pri prechode žiakov z ročníka do ročníka. Slúži na to, aby boli rodičia nielen informovaní, ale súčasne ako príležitosť na vytváranie partnerstva medzi rodičmi a triednymi učiteľmi.

Pomôcky

Pracovný list pre rodičov, čisté papiere, farbičky, maliarska lepiaca páska.

Postup

Triedny učiteľ pozve rodičov žiakov, ktorí majú prísť alebo prichádzajú do školy alebo na druhý stupeň na „Uvítacie stretnutie rodičov“.

1. Zoznamovanie sa s rodičmi pomocou metafory: „*Škola bola pre mňa ako*“. Rodičom rozdá papier A4, farbičky a ceruzky a rodičia nakreslia (alebo len napíšu) obrazné vyjadrenie ako vnímali školu oni. Potom povedia o svojej metafore ostatným. Papiere sa vylepia na stenu. Triedny učiteľ / učiteľka sa zapojí tiež.
2. Triedny učiteľ/ triedna učiteľka potom urobí brainstorming na tabuľu s dvoma nápismi:
Čo by sme chceli, aby sa dialo v triede / na vyučovaní pre naše deti:
Čo by sme nechceli, aby sa dialo v triede / na vyučovaní pre naše deti:
3. Triedny učiteľ / triedna učiteľka potom oboznámi rodičov so vstupnými informáciami, oboznámi ich aj s „kútikom pre rodičov“ ako formu komunikácie školy s rodičmi a ako bude prebiehať aj iná komunikácia (elektronická žiacka knižka a iné) a navrhne ďalšie formy komunikácie - napríklad komunikácia pomocou sociálnych sietí (triedny facebook) a podobne.
4. Rodičia vypracujú pracovný list a najskôr sa porozprávajú s rodičom, ktorý sedí vedľa neho, potom môžu dvojicu zväčšiť na štvoricu a porozprávať sa vo štvorici. Pracovné listy triedny učiteľ / triedna učiteľka vyzbiera a môže založiť do portfólia žiaka. Túto istú aktivitu potom môže urobiť so žiakmi a založiť do portfólia. Predtým ako rozdá pracovný list, rodičov oboznámi s rodičovským kútikom.
5. Na záver sa rodičom poďakuje za účasť a oboznámi rodičov s nasledujúcimi krokmi.

Pracovný list

1. Čo by ste chceli, aby vaše dieťa dosiahlo v prvom polroku?
2. V čom môžeme spoločne uľahčiť prechod vášho dieťaťa z 1. na druhý stupeň (alebo z MŠ do ZŠ)?
3. Aké sú vaše námety prípadne potreby alebo ponuky do rodičovského kútika?

¹⁰ Spracované podľa metód projektu Britskej Rady: Train the Trainers (1994-1998) s využitím mini-aktivizujúcich skupinových metód: Pravidlá fungovania skupiny, metóda „Snehovej gule“ projektu Erasmus+: Parent's corner. V medzinárodnom projekte viacerých krajín sa kládol dôraz na „dobrú prax“ spolupráce rodičov a školy.

„RODIČOVSKÝ KÚTIK“¹¹

Použitie

Rodičovský kútik slúži na komunikáciu rodičov /rodín so školou, na vzájomnú komunikáciu rodičov medzi sebou a komunikáciu rodičov so žiakmi a učiteľmi. Rodičovský kútik slúži ako jeden prostriedok na „prenesenie vonkajšieho sveta do školy a školy do vonkajšieho sveta“.

Pomôcky

Vyhradené miesto v škole (napríklad na chodbe), kde je dost miesta na stretávanie sa, nástenky, plagáty, stôl so stoličkami, možnosť premietania prezentácií alebo videí.

Postup

Škola vytvorí vyhradený priestor na stretávanie sa rodičov so žiakmi a učiteľmi. Riaditeľ a každý triedny učiteľ vyzve rodičov, aby prispievali svojou prezentáciou alebo rôznymi materiálmi, ktoré možno vystaviť na nástenkách súvisiacich s prácou rodičov. Nástenky:

1. Povolania a čo sa v nich robí
2. Všetky povolania sú potrebné
3. Trendy zamestnanosti
4. „Okienko“ Dual pointu a firiem v SDV
5. Príprava na budúce povolania
6. Plán akcií na celý rok a aktuálny mesiac /týždeň

Rodičia sú na začiatku školského roka vyzvaní triednymi učiteľmi, aby prispeli podľa svojich možností raz za školský rok: predstavením svojho povolania (pre žiakov i rodičov), rôznymi formami organizácie aktivít na škole – rôznych dní kariéry, školských veľtrhov práce a podobne), zaujímavými prezentáciami pre rodiny a podobne.

Triedni učitelia na uvítacom rodičovskom stretnutí zistia možnosti. Rodičovský kútik by mal byť slávnostne otvorený, rodičia môžu priniesť občerstvenie. Rodičovský kútik môže koordinovať za školu napríklad školský poradca.

¹¹ Metóda inšpirovaná projektom Erasmus+ Parent's corner. Tvorivo boli doplnené aktivity na profesijnú orientáciu žiakov ZŠ a okienko pre Duálny systém vzdelávania. Existujú rôzne poňatia rodičovského kútika – od vytvorenia priestoru na spoločný rozhovor rodičov, cez rôzne možnosti vzdelávania a praktických činností rodičov. Myslíme si, že táto koncepcia by mohla priviesť rodičov do školy a zapojiť ich postupne aj do aktivít.

Pracovný list: „Rodičovský kútik“

Vážení rodičia,

Na našej škole sme sa rozhodli vytvoriť „rodičovský kútik“ – priestor pre komunikáciu školy, rodičov, učiteľov a žiakov a vzájomné obohacovanie sa a prepájanie života školy s okolitým svetom, najmä svetom práce, ale aj zaujímavostí, ktoré nás môžu vzájomne obohatiť.

Realizácia aktivít bude na strane školy aj na strane vás, rodičov. Škola zorganizuje rôzne aktivity užitočné pri výchove detí. Snažíme sa sprostredkovať žiakom aj rôzne skúsenosti so svetom práce a povolaniami a obraciame sa na vás, akým spôsobom sa môžete zapojiť a prispieť do rodičovského kútika. Uvedte prosím, čím môžete prispieť:

1. Predstavenie môjho povolania s ukázkami práce a praktickými aktivitami:
2. Prednáškou / prezentáciou z rôznych oblastí: životného štýlu, záujmov alebo zaujímavých informácií:
3. Propagačnými materiálmi z môjho zamestnania, sprostredkovanie zamestnancov rôznych profesií:
4. Starostlivosť a aktualizácia nástenky / grafická úprava:
5. Iné – uvedte čo:
6. Približný termín:

„TECHNICKÝ KÚTIK“ V ŠKOLSKEJ TRIEDE¹²

Použitie

Prírodovedné predmety sú pre žiakov často výzvou a napríklad predmet matematika patrí k všeobecným strašiakom. Technický kútik slúži na to, aby si žiaci dokázali navzájom vysvetliť ťažšie učivo z prírodovedných predmetov, ale aby si do kútika prinášali aj zaujímavosti so sveta vedy a techniky.

Pomôcky

Vyhradené miesto v školskej triede, stôl, stoličky a nástenky a police, zalamovaná tabuľka učivo z..... do ktorej žiaci vpisujú učivo, alebo tému, v ktorej potrebujú pomoc a vysvetlenie..

Postup

Triedny učiteľ so žiakmi na triednickej hodine vytvorí základ kútika – stôl, stoličky, nástenky a požiada žiakov, aby priniesli do kútika rôzne materiály vzťahujúce sa k technickému svetu – materiály k rôznym typom povolání, ktoré sa vyskytujú v rodinách žiakov. Každý žiak potom na triednickej hodine vysvetlí /prezentuje ostatným čo priniesol.

Technický kútik slúži aj na to, aby si žiaci navzájom vysvetlili učivo, ktorému neporozumeli. Ak si žiak sadne do kútika, zdvihne nápis učivo, iný žiak /žiaci, ktorí tomuto učivu porozumeli prídu do kútika a vysvetlia žiakovi /žiakom dané učivo.

Žiaci môžu zapojiť aj rodičov, ktorí nestíhajú prísť do školského rodičovského kútika a rodičia môžu prispieť do kútika občerstvením, zaujímavými materiálmi a podobne.

Do kútika môžu prísť aj žiaci vyšších ročníkov, alebo bývalí žiaci a počas triednickej hodiny oboznámiť žiakov so svojou novou strednou školou a podobne.

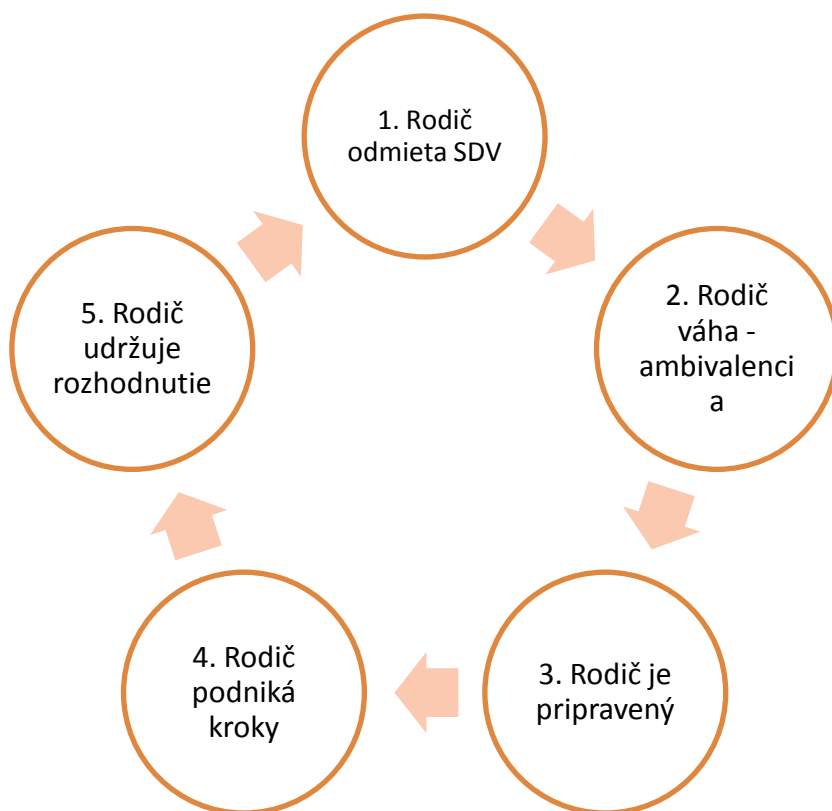
¹² Voľné rozpracovanie metódy „rodičovského kútika“ a vyučovania žiaka žiakom. Získavajú obaja: žiak, ktorý vysvetľuje si upevňuje učivo a získava sebavedomie; žiak, ktorému sa učivo vysvetľuje ho lepšie prijme od spolužiaka a môže si vytvárať vzťah k technickým predmetom. Odporúčame, aby regionálni/sektoroví zástupcovia vyzývali na využitie tejto jednoduchej a nenáročnej metódy triednymi učiteľmi v školských triedach.

4.6. Motivačný rozhovor – fázy zmeny postoja rodiča/rodiny v súvislosti so vstupom žiaka do SDV¹³

V spoločnosti ešte stále existuje negatívny pohľad na systém duálneho vzdelávania (SDV). Je to dané historicky, lebo v roku 2015, keď bol prijatý zákon o SDV, zmena bola príliš rozsiahla na dovtedy zaužívaný spôsob rozmyšľania a navyše krátením normatívu na žiaka na stredných odborných školách vznikala nechuť SOŠ vstupovať do systému a aj stredné školy sa zaslúžili o šírenie negatívneho obrazu SDV alebo jeho znevažovaním a poukazovaním na voľakedajšie učňovské alebo podnikové školy.

Uvádzame systém motivačných rozhovorov s rodičom, pomocou ktorých možno komunikačne ovplyvniť rodiča a motivovať ho pre SDV hlavne v prípadoch keď jeho dieťa chce vstúpiť do SDV a rodič je buď proti alebo je nerozhodný – váha. Tieto dve alternatívy sú prvými fázami motivácie, no potrebujeme byť pripravení aj na ďalšie dve fázy, lebo aj keď je rodič už pripravený a podniká prvé kroky (fáza 3 a 4), ešte môže dôjsť k zmene rozhodnutia. Váhajúci alebo odmietavý rodič potrebuje prejsť všetkými štyrmi fázami, aby bol v piatej fáze už napevno rozhodnutý a spokojný so svojím rozhodnutím.

Obrázok 2 Systém motivačných rozhovorov s rodičom

¹³ Spracovaný materiál pre motiváciu rodiča pre SDV a prekonanie zmeny v myslení podľa publikácie: Miller Wiliam,R and Rolnick,R: *Motivational Interviewing, Helping people Change*, The Guilford Press New York London 2013, 3rd edition, 482pp.

Rozlíšenie jednotlivých fáz a intervencie v rozhovore s rodičom:

1. **fáza:** Rodič odmieta systém duálneho vzdelávania:

Dôvody	Motivačné stratégie
<ul style="list-style-type: none"> - Neuvedomuje si alebo nepozná výhody systému duálneho vzdelávania, prípadne ho odmieta lebo si nemyslí, že by mohol zabezpečiť kariéru pre jeho dieťa. Môže byť aj pod vplyvom predsudkov 	<p>Cieľ: získať rodiča, aby bol ochotný diskutovať o SDV:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vytvorením vzťahu vzájomnej dôvery - Zistiť z čoho pramení alebo kde získal negatívny pohľad na SDV - Vysvetliť rodičovi reálny obraz o SDV <ul style="list-style-type: none"> o Poukázať na prípady v iných žiakov, ktorí sa prihlásili do SDV

Pozor!!!

U negatívne ladeného rodiča nemôžeme začínať presvedčovaním o výhodách SDV, najskôr vytvárame vzťah pomocou uznania emócií: „rozumím, že môžete mať takýto postoj“, „vidím, že vás niektoré veci na SDV odrádzajú“. Až potom položíme otázku čo rodiča viedlo k takému názoru alebo pohľadu na SDV, prípadne kde takýto pohľad alebo názor získal, v nadväznosti na to čo povedal oddelíme nepravdy a uvedieme fakty o SDV a až potom uvedieme ďalšie fakty prípadne príklady skúseností iných žiakov alebo rodičov.

2. **fáza:** Rodič váha – má ambivalentný vzťah voči SDV

Dôvody	Motivačné stratégie
<ul style="list-style-type: none"> - Rodič pozná výhody SDV, uvedomuje si jeho pozitívne stránky, vie o výhodách aj o možnej kariére pre svoje dieťa, je však nerozhodný a má ambivalentné pocity 	<p>Cieľ: posilňovať rodiča v tom, aby urobil rozhodnutie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uznajte ambivalenciu a z nej plynúcu nerozhodnosť ako normálnu vec - Preskúmajte skôr čo mu bráni sa rozhodnúť – vnútorné faktory vlastného rozhodovania - Preskúmajte plusy a mínusy jeho rozhodovania - Preskúmajte hodnoty rodiča pri rozhodovaní (čo zaváži) <ul style="list-style-type: none"> o Získajte záväzok rozhodnutia a pýtajte sa na jeho potreby počas procesu vstupu jeho dieťaťa do SDV

3. **fáza:** Rodič je pripravený a rozhodnutý

Dôvody	Motivačné stratégie
<ul style="list-style-type: none"> - Rodič je už rozhodnutý, no skôr je zameraný na najbližšiu budúcnosť, na 	<p>Cieľ: pomôcť rodičovi vytvoriť plán najbližších krokov:</p>

prvé kroky ako na celkový proces	<ul style="list-style-type: none"> - Vyjasnite s klientom možnosti vstupu žiaka do SDV (administratívne) - Vyjasnite plán postupu krok po kroku - Prípadne mu dajte nejaký písomný materiál, alebo nech si zapíše postupnosť krokov o Ponúknite mu pomoc a sprevádzanie
----------------------------------	---

4. fáza: Rodič podniká jednotlivé kroky postupu

Dôvody	Motivačné stratégie
<ul style="list-style-type: none"> - Rodič už začína podnikáť jednotlivé kroky alebo o nich premýšľa, no jeho rozhodnutie ešte nie je pevné 	<p>Cieľ: uistiť klienta v rozhodnutí a ponúknuť pomoc pri prekonávaní prekážok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vyjasnite s klientom možnosti vstupu žiaka do SDV (administratívne) - Vyjasnite plán postupu krok po kroku - Prípadne mu dajte nejaký písomný materiál, alebo nech si zapíše postupnosť krokov o Ponúknite mu aktívnu pomoc

5. fáza: Žiak je v duáli

Dôvody	Motivačné stratégie
<ul style="list-style-type: none"> - Aj keď je žiak v duáli, rodič sa môže rozhodnúť, aby žiak odišiel. 	<p>Cieľ: udržať žiaka v SDV, odstrániť prekážky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ak sa rodič sťažuje, sťažnosti brať vážne - Zabezpečiť nápravu a informovať rodiča o Ponúknite mu riešenie

5. Metódy práce s rodičmi – príklady dobrej praxe

5.1. Nezisková organizácia „Triedy plné budúcnosti“ a jej činnosť

Organizácia spolupracuje s dobrovoľníkmi / profesionálmi s rôznymi povolaniami, ktorí vstupujú do školských tried a odučia vyučovaciu hodinu o vlastnej profesii s prvkami kariérového poradenstva.

Dobrovoľníkov pedagógovia pred vstupom do školskej triedy pripravujú - pripravujú im scenár vyučovacej hodiny s interaktívnym zapojením žiakov a zaučia ich ako vyučovaciu hodinu realizovať so žiakmi interaktívne.

Žiaci majú možnosť stretnúť sa so skutočnými profesionálmi a oboznamujú sa s ich prácou všeobecne aj s každodennými činnosťami v danej profesii.

Dôraz sa kladie na to, aby boli zastúpené všetky profesie. V súčasnosti prebieha výzva na zapojenie sa škôl do tohto projektu. V prípade, že organizácia má aj dobrovoľníkov s SDV alebo so žiadanými povolaniami, môže to byť doplňujúci zdroj aktivít aj pre duál pointy.

www.triedyplnebuducnosti.sk

5.2. Združenie Orava pre demokraciu

Združenie Orava pre demokraciu realizuje projekt Škola, ktorej to myslí už tretí rok. Okrem zvyšovania pedagogických kompetencií učiteľov sa projekt zameriava aj na širokú spoluprácu školy s verejnosťou a hlavne s rodičmi.

Prostredníctvom časopisu Notes a internetovej stránky združenia sa pedagógovia delia nielen o svoje nové skúsenosti, ale sa dozvedajú aj nové informácie z oblasti pedagogických inovácií. Okrem prezentovania hlavných tém poskytol projekt aj ďalšie aktivity, ktoré vedú k lepšej komunikácii a spolupráci.

Projekt okrem inovačných metód učenia upriamuje pozornosť aj na celkový obraz školy a jej spoluprácu s rodičmi a verejnosťou. Súčasťou vzdelávacieho programu je aj téma spolupráce školy s rodinou a triednictvo. Rodičia sa zúčastňujú na projektoch, ktoré realizujú žiaci v triedach a stávajú sa súčasťou jednotlivých skupín pri realizácii projektov.

http://www.zdruzenieorava.sk/projekty/vstupujeme-do-iii-roku-projektu_sk

5.3. Cirkevná základná škola Narnia - príklady dobrej spolupráce s rodičmi

Cirkevná základná škola považuje spoluprácu s rodičmi za prioritu číslo jedna. V prvom ročníku základnej školy organizuje interaktívne víkendy pre žiakov a rodičov s cieľom vzájomného zblížovania sa a zaangažovania sa rodičov a aby deti vnímali dôležitosť vzdelávania a cítili podporu z oboch strán – od rodičov aj školy.

Okrem interaktívnych rodičovských víkendov organizuje vzdelávanie pre rodičov, rôzne konferencie s možnosťou získavať rodičovské kompetencie a tesnejšiu spoluprácu rodičov so školou.

www.narnia.sk

5.4. Súkromná základná škola a jej ŽUR-ka s rodičmi¹⁴

Súkromná základná škola Felix spolupracuje s rodičmi na hodnotení výkonu, záujmov a predpokladov žiaka formou trojstranného stretnutia: ŽIAK – UČITEĽ – RODIČ.

Na trojstranné stretnutie sa pripravujú žiaci a aj ich rodičia.

Žiaci si v škole stanovujú ciele svojho učenia, reflektujú svoje záujmy a predpoklady a sledujú dosahovanie svojich cieľov.

Na trojstrannom stretnutí ŽUR sa k dosahovaniu cieľov vyjadruje žiak, učiteľ /učiteľka a aj rodič.

Aby stretnutie prebehlo komunikačne podnecujúco – je potrebné zvládnuť nehodnotiaci, rozvojový typ komunikácie.

www.skolafelix.sk

¹⁴ Uvádzame len príklad, kde sa metóda realizuje na Slovensku. Táto metóda bola opísaná v časopise Clearing House, Vol.74, No. 6 (Jul-August 2001) autormi Borba J.A a Olvera, Cherise M., na ss. 333-336 <https://www.jstor.org/stable/30192115>.

Existujú rôzne užitočné obmeny tejto aktivity; možno spomenúť rozhovor učiteľa s rodičom na základe portfólia prác a písomných reflexií žiaka (tento variant je jednoduchšie realizovať v prostredí našich škôl), alebo predstavenie portfólia prác a reflexií žiak-rodíčov v prítomnosti učiteľa alebo na rodičovskom združení (žiak - rodič), kde môžu všetci žiaci v jednom čase predstavovať svoje portfóliá prác a reflexií rodičom. Učiteľ sa môže postupne zastavovať pri dvojiciach rodič-žiak a sledovať rozhovor, alebo môže pripraviť písomný pracovný list pre rodičov a žiakov s otázkami typu: „Čo ste si všimli?“, „Čo vás prekvapilo?“ a podobne a môže na záver viesť diskusiu, v ktorej najskôr kladie otázky smerované na rodičov, potom na žiakov.

Zdroje

1. Zákon č. 201/2018 Z. z. o duálnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
2. Zákon č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
3. Nariadenie vlády č. 201/2019 o o priamej výchovno-vzdelávacej činnosti;
4. Pedagogicko- organizačné pokyny na školský rok 2019/2020,
5. Konceptia MŠVVaŠ SR: Zmeny v kariérovom poradenstve v systéme regionálneho školstva od 1.9.2019.
6. Fotografie: <http://www.ideaco.org/2014/04/design-thinking-with-kids-5-great-bay-area-projects/https://cz.depositphotos.com/162449814/stock-illustration-cartoon-image-of-human-ear.html>, Projektu Erasmus+ Parent's Corner, uvedené fotografie možno využívať na nekomerčné účely.
7. CLARE, C. *How to involve hard-to-reach parents: encouraging meaningful parental involvement with schools*. Research Associate. Full report. The National College for School Leadership. (2011). Dostupné na: <https://dera.ioe.ac.uk/12136/1/download%3Fid=156367&filename=how-to-involve-hard-to-reach-parents-full-report.pdf>
8. WILDER, S. "Effects of parental involvement on academic achievement: a meta-synthesis." *Educational Review* (2014): 377-397. DOI: 10.1080/0013.780009
9. QUEAZADA, M.: *Strengthening Relationships with Families in the School Community: Do School Leaders Make a Difference?* Dostupné na: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1111063.pdf>
10. *Spolupráca s rodičmi*, Asociácia vzdelávania pre 21. Storočie. Dostupné na: <https://www.skola21.sk/kniznica/spolupraca/spolupraca-s-rodicmi/>
11. BEEVER, S. *Šťastné deti, šťastní rodičia*. Martinus 2016, 248 s.
12. HUNTEROVÁ, M. *Účinné vyučovanie v kostce*. 1. vyd. Praha : Portál, 1999. 102 s. ISBN 80-7178-220-3.
13. HVOZDÍK, Ján. *Základy školskej psychológie*. 1. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1986

Poznámky ku kapitole 2:

Rodičia často odmietajú návštevy žiakov vo firmách tzv. exkurzie. Hlavný dôvod je, že sa žiaci neučia a na exkurzii, okrem množstva často komplikovaných informácií, ani nič nenaučia. V kapitole 2

uvádzame výber výkonových štandardov a učebných obsahov, ktoré najpravdepodobnejšie bude možné spojiť s exkurziami alebo s praktickými skúsenosťami v školskej triede, na strednej odbornej škole, v dual pointe.

Náš hlavný zámer bol uviesť príklady, kde je možné dané učivo „nájsť“ v praxi a sprostredkovať ho žiakom – či už na vyučovacej hodine alebo priamo pri návštevách firiem alebo stredných odborných škôl. Príklady sme vyhľadávali na internete, čerpali sme z vlastnej skúsenosti alebo skúseností odborníkov v rôznych povolaniach.

Inšpiráciou v kapitole 2 pre nás bola iniciatíva „Triedy plné budúcnosti“, v ktorej dobrovoľníci rôznych povolaní nielen prezentujú svoje povolanie, ale žiakov aj niečo naučia: napríklad novinár môže naučiť žiakov typy kladenia otázok, tvorbu fejtónov a podobne. Žiaci si môžu učivo vyskúšať na praktických príkladoch. Údržbár pohyblivých schodov v supermarketoch alebo v rôznych podchodoch môže vysvetliť učivo naklonenej roviny (jednoduché stroje, učivo z fyziky).

Inštruktori, ktorí učia žiakov na praktickom vyučovaní vo firmách, rodičia rôznych profesií spolu s učiteľmi sa môžu zamyslieť čo z učiva by mohli žiakov naučiť z pracovnej činnosti, ktorú vykonávajú a zaradiť toto učivo, napríklad po predstavení firmy alebo povolania.

Príklady učiva a jeho využívanie v praktickom svete, môže využiť aj učiteľ, aby vyučoval žiakov pre praktický život. Ako príklad takéhoto prístupu možno uviesť Štátny vzdelávací program v Českej republike, v ktorom sa od učiteľov matematiky výslovne vyžaduje vyučovanie obsahu na príkladoch využitia v praktickom svete.

Prílohy

Príloha č. 1 Informovaný súhlas zákonného zástupcu - príklad

Informovaný súhlas zákonného zástupcu dieťaťa

Ako zákonný zástupca dieťaťa súhlasím v zmysle zákona č. 18/2018 Z.z. (o ochrane osobných údajov) s tým, aby sa pre potreby Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a Štátneho inštitútu odborného vzdelávania - pre účely realizácie projektu Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP - zúčastnilo moje dieťa návštevy „xyz“ a v rámci programu duálneho vzdelávania aj testovania pre účely kariérového smerovania dieťaťa v tomto centre.

Zároveň súhlasím s tým, že pre tento účel poskytujem realizátorovi tejto školiacej aktivity poverenému Štátnym inštitútom odborného vzdelávania - - nasledovné osobné údaje dieťaťa do karty účastníka tohto programu a súhlasím s ich spracovaním pre vyššie uvedený účel v zmysle zákona o ochrane osobných údajov.

Prosím vyplňte povinné údaje žiaka

Meno a priezvisko dieťaťa:

Bydlisko dieťaťa:

Rodné číslo:

Pohlavie:

Prosím uveďte ak iné ako vyplnené

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie: ISCED 1 Primárne vzdelanie

Zamestnanecké postavenie: neaktívna osoba

Prosím zakrúžkujte relevantnú možnosť

Znevýhodnenie: Domácnosť nezamestnaných s vyživovanými deťmi

Domácnosť nezamestnaných bez vyživovaných detí

Domácnosť s jedným rodičom

Migrant, účastník s cudzím pôvodom, príslušník menšiny (vrátane marginalizovaných komunit ako sú napríklad Rómovia) - **citlivý údaj** *

Zdravotne postihnutý - **citlivý údaj** *

Iné - **citlivý údaj** *

* *Odmietam poskytnúť citlivé údaje*

Bez znevýhodnenia

Potvrdzujem, že v rámci poskytnutia informovaného súhlasu som bol(a) oboznámený(á) so svojimi právami vo vzťahu k poskytnutým osobným údajom dieťaťa (právo na prístup, opravu, výmaz, prenos, obmedzenie spracovanie údajov atď.) Som si vedomý(á), že svoj udelený súhlas môžem kedykoľvek odvolať.

Poučenie mi bolo podané jasne a zrozumiteľne ako možnosť slobodne sa rozhodnúť pre informovaný súhlas a nie ako povinnosť súhlas udeliť. Boli mi zodpovedané otázky a bol(a) som oboznámený(á) s tel. kontaktom +421-2-0000 0000 a e-kontaktom:, na ktorom mi budú zodpovedané akékoľvek ďalšie otázky v tejto veci.

Dátum : Podpis zákonného zástupcu :

Príloha č. 2 Vyhodnotenie dotazníka o štýloch poznávania

Za každú kladnú odpoveď získate 1 bod. Za kladné odpovede zapíšte body do kolónky vedľa čísla otázky. Body v stĺpcoch spočítajte, zapíšte a vyhodnoťte vaše preferencie poznávania.

Vyhodnotenie dotazníka							
Aktivista		Reflektor		Teoretik		Pragmatik	
otázka č.	body	otázka č.	body	otázka č.	body	otázka č.	body
1		2		3		4	
5		6		7		8	
9		10		11		12	
13		14		15		16	
17		18		19		20	
21		22		23		24	
25		26		27		28	
29		30		31		32	
33		34		35		36	
37		38		39		40	
41		42		43		44	
45		46		47		48	
49		50		51		52	
53		54		55		56	
57		58		59		60	
61		62		63		64	
65		66		67		68	
69		70		71		72	
73		74		75		76	
77		78		79		80	
Spolu:		Spolu:		Spolu:		Spolu:	

Podľa počtu bodov zistíte z nasledovnej tabuľky vaše preferencie poznávania:

Aktivista	Reflektor	Teoretik	Pragmatik	Preferencia
13 až 20 b	18 až 20 b	16 až 20 b	17 až 20 b	veľmi silná
11 až 12 b	15 až 17 b	14 až 15 b	15 až 16 b	silná
7 až 10 b	12 až 14 b	11 až 13 b	12 až 14 b	mierna
4 až 6 b	9 až 11 b	8 až 10 b	9 až 13 b	nízka
0 až 3 b	0 až 8 b	0 až 7 b	0 až 8 b	veľmi nízka

Vyhodnotenie:

- **aktivisti:** sa zapoja naplno a bez predsudkov do novej situácie. Vžijú sa do nej a nechajú sa ovplyvniť bezprostrednou skúsenosťou. Sú otvorení, chápu, ich filozofiou je „skúsím hocičo“. Ich dni sú plné aktivít, problémy riešia impulzívne, sú vynikajúci v reakcii na nové skúsenosti, sú to družní a spoločenski ľudia, neustále hľadajú kontakt s inými ľuďmi, sú bezstarostní,
- **reflektori:** držia sa radšej v ústraní, aby mohli zvažovať skúsenosti a pozorovať veci z rôznych uhlov pohľadu. Za najdôležitejšie považujú zozbierať kompletne informácie a preto majú sklon odkladať čo najdlhšie prijatie definitívnych záverov. Ich filozofiou je „dvakrát meraj a raz rež“.

Pozorne počúvajú a pred zapojením do diskusie zistia jej smerovanie. Obyčajne sú veľmi aktívni a vytvárajú okolo seba tolerantnú, pokojnú i keď trochu neosobnú atmosféru,

- ***teoretici:*** *prispôsobujú a integrujú skúsenosti logických teórií. Problémy skúmajú krok za krokom. Majú tendenciu byť dokonalými, neodpočínúť si kým nie sú veci usporiadané. Majú radi analýzu a syntézu. Ich filozofiou je racionalizmus a logika. „Ak je to logické, je to dobré”. Nemajú sklon byť emocionálni, uznávajú racionálnu objektivitu, na problémy sa dívajú zásadne logicky,*
- ***pragmatici:*** *radi vyskúšajú nápady, teórie a rôzne techniky v konfrontácii s praxou. Pozitívne pristupujú k novým nápadom a okamžite využívajú každú príležitosť k ich praktickému vyskúšaní. Radi riešia situácie, konajú rýchlo a zručne vo veciach, ktoré sa im páčia. Nemajú radi obchádzanie problému. Sú praktickí, realistickí ľudia stojaci oboma nohami na zemi. Ich filozofiou je: „Vždy je možné nájsť lepšie riešenie”.*

Príloha č. 3 Vyhodnocovací hárok pre „Pozvánky“ na párty a texty „Pozvánok“

Texty na zadnej strane Pozvánok na párty

Baví ma alebo by ma bavilo:

- starať sa o domáce zvieratá
- upratovať byty a kancelárie
- opravovať elektrospotrebiče
- natierať, murovať, stavať krby
- pestovať kvety, ovocie, zeleninu
- šiť, vyšívať, vyrábať niečo z vlny
- rozoberať a skladať bicykle, motorky
- robiť niečo, čo si vyžaduje silu a odvahu
- obsluhovať stroje a ťažké mechanizmy
- vyrábať kožené opasky, kabelky, sedlá
- vyrábať niečo z dreva, hliny alebo kovu
- športovať a zlepšovať si fyzickú kondíciu
- variť, piecť, zdobiť torty, servírovať jedlá
- skladať podľa návodu modely lietadiel, lodí
- na montážnej linke montovať motorové vozidlá

Počet bodov „R“

Baví ma alebo by ma bavilo:

- čítať encyklopédie
- učiť sa cudzie jazyky
- riešiť hádanky a hlavolamy
- robiť pokusy a porovnávať výsledky
- dokazovať v bodoch, že mám pravdu
- skúmať, ako fungujú rôzne stroje a prístroje
- venovať sa matematike, fyzike alebo chémii
- pozorovať ľudí, čo robia a aké majú vlastnosti
- pozorovať prírodu a zapisovať si, čo som videl
- sledovať v televízii filmy o slávnych vynálezcoch
- objavovať, ako žili ľudia pred mnohými stáročiami
- poznávať, ako žijú ľudia na rôznych miestach sveta
- skúšať, ako sa dajú využiť staré veci novým spôsobom
- hľadať na internete správy o moderných technológiách
- pestovať rastliny a pozorovať, čo pre svoj rast potrebujú

Počet bodov „I“

Baví ma alebo by ma bavilo:

- nahrávať videá
- skladať pesničky, rapovať
- tancovať v tanečnej skupine
- modelovať keramiku z hlíny
- robiť ilustrácie do kníh a časopisov
- maľovať veselé postavičky na tričká
- vymýšľať poviedky, básničky, scénky
- vytesávať sochy z dreva alebo kameňa
- čítať články o hudbe, divadle a literatúre
- hrať na hudobnom nástroji, napr. aj na bubnoch
- hrať divadlo (aj bábkové) alebo pantomímu
- navrhovať stavby domov a zariadenia bytov
- navrhovať módne oblečenie, topánky, kabelky
- viazať kytice, robiť kvetinovú výzdobu svadieb
- fotografovať ľudí, krajinu, zvieratá a zaujímavé veci

Počet bodov „A“

Baví ma alebo by ma bavilo:

- učiť deti v škole
- obsluhovať hostí
- ošetrovať a liečiť ľudí
- pomáhať bezdomovcom
- starať sa o malé deti v škôlke
- opatrovať chorých a starých ľudí
- organizovať zábavu, hry a súťaže
- trénovať jednotlivcov alebo skupiny
- čítať články o vzťahoch medzi ľuďmi
- viesť kurzy tanca pre mládež a dospelých
- povzbudzovať ľudí, aby obhajovali svoje práva
- vysvetľovať spolužiakom učivo a skúšať ich
- počúvať ľudí, keď hovoria o tom, čo ich trápi
- poskytovať informácie o kultúrnych podujatiach
- cvičiť s pacientmi po úraze, aby dokázali znova chodiť

Počet bodov „S“

Baví ma alebo by ma bavilo:

- súťažiť o ceny
- riadiť rodinnú firmu
- vyznať sa v obchodnom práve
- ponúkať na predaj domy a byty
- predávať rôzne veci cez internet
- robiť pre živnostníkov daňové priznania

- nakupovať a predávať ovocie a zeleninu
- povzbudzovať ľudí, aby lepšie pracovali
- presviedčať ľudí, aby si dali poistiť dom
- organizovať reklamu predaja automobilov
- mať reštauráciu a variť z domácich surovín
- sledovať, koľko miniem peňazí a čo za ne kúpim
- vymýšľať, ako čo najlepšie využijem svoje peniaze
- viesť/manažovať firmu s väčším počtom zamestnancov
- plánovať výlety, zisťovať odchody vlakov, ceny lístkov

Počet bodov „E“

Baví ma alebo by ma bavilo:

- obsluhovať kancelárske prístroje
- mať vo veciach poriadok a systém
- robiť na počítači tabuľky a grafy
- kontrolovať, či sa dodržiavajú predpisy
- vkladať do počítača presné údaje a čísla
- triediť poštu, zapisovať adresy, zakladať spisy
- prepisovať na počítači rôzne texty a záznamy
- kontrolovať správnosť vystavenia faktúr vo firme
- opravovať chyby v článkoch, ktoré idú do tlače
- kontrolovať kvalitu vody v mestskom vodovode
- viesť záznamy o príjme a výdaji tovaru v sklade
- viesť účtovníctvo a zodpovedať za jeho správnosť
- kontrolovať cestujúcich vo vlaku alebo na letisku
- vydávať občianske preukazy, pasy, vodičské preukazy
- odkladať si do albumov výstrižky, fotografie, známky

Počet bodov „C“

Kariérový typ (Pozvánka na párty)

Meno/značka:

CH/D:

Trieda:

Škola:

Dátum:

Vyhodnotenie

- Za každú vyznačenú činnosť si zarátajte jeden bod.
- Spočítané body zapíšte do tabuľky pri každom písmene RIASEC.
- Vyznačte body v priloženej schéme a urobte si graf.

Počet bodov

Spolu:	R:	I:	A:	S:	E:	C:

Odhad kariérového typu

Body:						
15						
14						
13						
12						
11						
10						
9						
8						
7						
6						
5						
4						
3						
2						
1						
	r realistický typ	i bádateľský typ	a umelecký typ	s sociálny typ	e podnikateľský typ	c konvenčný typ